
нумары: Залаты даход | Дыскусія аб паэзіі | Думкі Яська Апалоніка

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 5 (312) | ГОД VIII | 3 ЛЮТАГА 1963 ГОДА | ЦАНА 60 ГР

В. СКЛУБОЎСКІ

ЗА НАШУ І ВАШУ СВАБОДУ 1)

Студзеньскае паўстанне 1863 г. дае вымоўныя прыклады супрацоўніцтва і інтэрнацыянальнай дружбы рускага, польскага, беларускага і літоўскага народаў. Яно было справай перадавых слаёў гэтых народаў і нічога супольнага з гістарычнай праўдай не мае прадстаўленне яго як барацьбы польскага і рускага народаў.

Два напрамкі ў студзеньскім паўстанні: «белых» і «чырвоных», іх адносіны да справы сацыяльнага вызвалення працоўных мас, з'яўляюцца ілюстрацыяй, што сапраўды народны рух ёсць рухам інтэрнацыянальным, тады калі рух эксплуататарскіх класаў, рух скіраваны супраць працоўных — з'яўляецца нацыяналістычным.

НАПРАМАК АБШАРНІЦКА - НАЦЫЯНАЛІСТЫЧНЫ

«Белыя» выступалі супраць рэвалюцыйнай барацьбы польскага народа і таму гатовы былі супрацоўнічаць з царызмам. Аднак паколькі не толькі ў Польшчы, але ва ўсёй Расіі развіваўся магутны рух, які пагражаў змяценням не толькі царызма, але і абшарніцкага панавання — саюзнік гэты быў ненадзейны і лепш было ад яго адмежавацца.

Асягнуць гэту мэту яны думалі праз адбудову шляхецкай рэчпаспалітай. Ажыццявіць гэта можна было б уцягнуўшы ў барацьбу шырокія масы. Але гэта не ляжала ў намерах абшарнікаў, паколькі вязалася з небяспекай перараджэння барацьбы з царызмам у барацьбу супраць феадалізма.

Таму «белыя», будучы не ў сіле затармазіць народны рух, распачалі ад кіравання да цара вернападданніцкіх адрасоў з просьбай адбудавання — няхай пад бэрлам Раманавых — рэчпаспалітай.

Калі ж гэта не памагло, яны звярнулі вочы на Захад, да Францыі і Англіі, ашукваючы народ выдумкамі, што ўрады гэтых дзяржаў стануць у абароне Польшчы.

Рэакцыйныя ўрады гэтых дзяржаў кіраваліся выключна інтарэсам сваёй буржуазіі. А гэта буржуазія была б не супраць таго, каб пагрэць пры полымі паўстання свае рукі, аднак яна баялася, каб не апячы пры гэтым далоні, паколькі паўстанне магло б перакінуцца на Захад і даць пачатак новай «Вясне Народаў».

Таму не аб сцякаючым крывёй народзе думалі ўрады Францыі і Англіі, а аб тым, як дапамагчы цару задушыць паўстанне і пры гэтым не зняславіцца перад сваімі народамі.

З Напалеона III маска аблуды была сарвана яшчэ перад выбухам паўстання. У снежні 1862 г. у Парыжы былі арыштаваныя агенты вярхоўнага органа паўстання Цэнтральнага нацыянальнага камітэта. Пры гэтым знойдзена важныя дакументы, як спіс найбольш рэвалюцыйных часцей рускай арміі, на тэрыторыі Польшчы, маршруты даставы аружжа і іншыя. Урад Напалеона III перадаў дакументы царскаму паслу ў Парыжы Будбэргу. «Белыя» моўчкі знеслі гэтую аплявуху і нікольні не змянілі свайго становішча да Францыі.

Рабалепства перад рэакцыйнымі ўрадамі Захаду ішлі ў пары з адмоўным становішчам не толькі да рускіх дэмакратаў - рэвалюцыянераў, але і прадстаўнікоў рэвалюцыйных рухаў іншых дзяржаў, якія з сімпатыяй адносіліся да нацыянальна - вызваленчай барацьбы польскага народа.

Праўда, яны вымушаны былі абставінамі, а перад усім націскам з боку «чырвоных» вясці перагаворы з рускімі рэвалюцыянерамі, але на цеснае супрацоўніцтва з імі не разлічвалі.

(Працяг на стар. 2)

НЕДАЛЁКА АД СЯМЯЦІЧ

Фота: Г. Рагазінскі

ВІКТАР РУДЧЫК

ЗАЛАТЫ ДАХОД

Верку — сяброўку сваіх юнацкіх год сустрэў я зусім выпадкова па дарозе ў Орлю. Халодны студзеньскі вецер бязлітасна сцёбаў яе збалелы, сумны твар. Глядзела на мяне заклапочанымі вачыма.

— Гора ў мяне вялікае, — скардзілася. — Нейкая паскуда да дзіцяці ўчапілася. Усё цела, беднаму, чырвонымі плямамі пакрылася. Дактары надавалі розных лекаў, але не скутэчныя яны.

— Дык за чым ты ў Орлю?

— Тут шаптуха слаўная жыве. Хваробы розныя замаўляе. Ты не чуў?

Усё гэтае, што я чуў, ніяк не магло памясціцца ў маіх мазгах. Чары? Шаптанне? Збаўчае дзеянне незразумелага бармытання нейкай бабы? І людзі вераць ва ўсё гэта? Прыдаюць яму шматважнае значэнне? Зараз? У час касмічных палётаў?

На жаль, так.

СПАДЧЫНА

Валя была наймалодшай дачкой Жоські Мартыновіч. Зараз яна — жанчына даволі маладая. Толькі што разменяла, як кажуць, чацвёрты дзесятак свайго жыцця. Цешыцца поўным здароўем, але працаваць, цяжка працаваць на хлеб ёй не хочацца. Зрэшты, няма патрэбы.

Яе матка доўгія гады славілася, як знатная шаптуха. У 1958 годзе прыйшлося ёй развітацца з нашым светам. Людзі

(Працяг на стар. 4)

УЛАДЗІМІР САЦ

Дзейнасць гурткоў БГКТ на Гайнаўшчыне

22 снежня мінулага года ў Павятовым аддзеле Беларускага грамадска - культурнага таварыства ў Гайнаўцы адбылася канферэнцыя актыву вясковых гурткоў БГКТ. У час канферэнцыі абмеркавана дзейнасць гэтых гурткоў у нашым павеце за мінулы, 1962 год. Дыскутавана таксама над формамі іх працы ў 1963 годзе.

На канферэнцыі са справаздачным дакладам аб працы гурткоў таварыства выступіла Вера Юшчук, інструктар Аддзела БГКТ. Выступалі таксама і актывісты, дзяліліся вопытам са сваёй дзейнасці, гаварылі аб цяжкасцях і перашкодах, высоўвалі новыя прапановы дзеля палепшання дзейнасці.

Як вынікае са справаздачы, дзейнасць гурткоў БГКТ на тэрыторыі нашага павета даволі добрая. Сведчыць аб тым хаця б тое, што за апошнія гады значна павялічыўся іх лік. І так, калі ў 1957 г. існавала 14 гурткоў БГКТ, якія налічвалі агулам 268 членаў, дык у 1962 годзе ёсць ужо 46 гурткоў і 976 членаў таварыства. Як бачым рост нашай арганізацыі адбываецца хуткімі тэмпамі. А трэба пры тым ведаць, што гурткі БГКТ існуюць усяго ў палавіне вёсак павета. Таму існуючыя гурткі БГКТ павінны звярнуць большую ўвагу на вярбоўку новых членаў для нашай арганізацыі. Такое заданне атрымалі м. ін. і актывісты, якія прынялі ўдзел у канферэнцыі.

Дыскусія паказала, што найбольш распаўсюджанай формай дзейнасці гурткоў БГКТ з'яўляецца арганізацыя мастацкіх калектываў. Насельніцтва дадзенай вёскі вельмі ахвотна прыходзіць паглядзець тэатральную пастаноўку. Стаўленыя п'есы часта знаходзяцца на нізкім выканаўчым узроўні, але нават факт, што выступаюць у ёй маладыя людзі з роднай вёскі выклікае зацікаўленне ў грамадстве да дасягненняў сваёй моладзі.

У пачатку мінулага года на Гайнаўшчыне дзейнічала 21 аматарскіх мастацкіх калектываў. Некаторыя з іх праяўлялі

(Працяг на стар. 4)

Б Е Л А С Т О К

Фота: Г. Рагазінскі

НЯПЭЎНАЯ САЛІДАРНАСЦЬ

Праведзеныя ў мінулым тыдні ў Парыжы размовы паміж канцлерам ГФР Адэнауэрам і прэзідэнтам Францыі дэ Голем прынеслі нам новыя доказы дэманстратыўнага адзінства гэтых двух партнёраў, якое будуецца перш за ўсё на вайсковым саюзе. Падпісанае пасля размоў пагадненне гаворыць аб пастаянных кансультацыях кіраўнікоў урадаў, міністраў замежных спраў і абароны.

Што ж будзе мэтай гэтых сустрэч? У пагадненні гаворыцца аб гэтым даволі шырока. Вось, напрыклад, дзве дзяржавы павінны апрацаваць супольныя стратэгічныя і аператыўныя канцэпцыі. Дзеля гэтага павінны нават заснавацца французска - заходненямецкія ваенныя інстытуты. У далейшым гаворыцца аб абмене ўзброеных сіл, а асабліва вайсковых навуковых персаналаў і слухачоў ваенных школ. Павінна быць таксама аб'яднаная ўся сістэма ўзбраення і звязаныя з ім навуковыя доследы.

Зразумела, не ўспамінаю тут аб радзе другіх пунктаў пагаднення, прадбачваючых абмен студэнтамі, моладдзю, а нават рабочымі. Усё гэта павінна быццам бы служыць лепшаму ўзаемнаму азнаямленню і зразуменню насельніцтва абодзвюх дзяржаў. Справа, аднак, у тым, што прынамсі французскае грамадства не выяўляе так агромнага захаплення для гэтых мерапрыемстваў урада, як гэта хацеў бы бачыць дэ Голь. Прэзідэнту Францыі, зрэшты, разыходзіцца не столькі аб адвечную дружбу з Заходняй Германіяй, колькі аб выкарыстанне ГФР для палітычных і гаспадарчых розыгрышаў са Злучанымі Штатамі і Вялікабрытаніяй. Праўда, прадстаўнік французскага ўрада заявіў, што французска - заходненямецкае супрацоўніцтва павінна пракладваць шлях да аб'яднанай Еўропы, аднак са спрэчак аб супольным рынку вядома, што Францыя хацела б бачыць гэтую аб'яднаную Еўропу без удзелу Вялікабрытаніі. Няма чаму ў гэтым выпадку здзіўляцца, таму што ўваход Вялікабрытаніі ў арбіту еўрапейскай супольнасці пазбавіў бы Францыю перадавой палітычнай пазіцыі ў гэтай частцы свету.

Францыі разыходзіцца не толькі аб тое, каб вынітурхнуць Вялікабрытанію з барацьбы за гегемонію ў Еўропе, але таксама, каб абмежаваць ролю ЗША. Недвухсэнсава сказаў аб гэтым міністр абароны Меснер у інтэрв'ю для заходненямецкага тэлебачання. Заявіў ён, што «абарона Еўропы не можа бясконца залежаць ад ЗША».

У такой фармуліроўцы выражаецца ўся праграма гонкі ўзбраенняў, праграма, якую Францыя хоча рэалізаваць у рамках сваіх антыкамуністычных канцэпцый. Зразумела, што гэтая праграма адпавядае поўнасцю заходненямецкаму ўраду Адэнауэра. Тым не менш, аднак, ГФР не хацела б будаваць еўрапейскага адзінства і сваёй ваяўнічай будучыні, выключна абапіраючыся на саюз з Францыяй. Неўзабаве пасля падпісання пагаднення бонскі міністр замежных спраў Шрэдэр заявіў, што гэтае пагадненне «не з'яўляецца ў ніякім выпадку маніфестацыяй выключнасці абодвух народаў у Еўропе».

Канцэпцыі заходненямецкай палітыкі з'яўляюцца наогул яснымі. Акрамя супольнага для ўсіх імперыялістычных краін лозунгу антыкамунізма, Бон высоўвае ўдабавак канкрэтныя рэвізіяніцка-рэваншысцкія дамаганні. Адэнауэр добра разумее, што здзяйсненне гэтых дамаганняў не можа стацца рэальнай справай толькі пры дапамозе саюзнай Францыі. На яго думку такі саюз павінен згуртаваць усе краіны НАТО. Таму сёння ГФР падтрымоўвае старанні Вялікабрытаніі аб прыняцці ў Еўрапейскую гаспадарчую супольнасць і мірыцца з амерыканскімі канцэпцыямі шматнацыянальнай нуклеарнай сілы. Мы ўжо сказалі, што ўсё гэта выразна супярэчыць мэтам французскай палітыкі, для якой саюз з ГФР патрэбны толькі дзеля таго, каб узняць прэстыж Францыі. Ці тады ў такіх умовах доўгай і добрай акажацца будучыня французска - заходненямецкай салідарнасці? Хіба не. Мы ж вельмі выразна бачым рад супярэчнасцей паміж гэтымі краінамі. Трэба меркаваць, што гэтыя супярэчнасці выступяць з цэлай сілай, калі Вялікабрытанія будзе прынята ў Еўрапейскую гаспадарчую супольнасць. А гэта ў сваю чаргу будзе азначаць дыпламатычнае паражэнне Францыі.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

ЗА НАШУ І ВАШУ СВАБОДУ

(Працяг са стар. 1)

Герцэн лічыў, што саюз з палякамі магчымы толькі на ўмовах прызнання праз іх права сялянам да зямлі і свабоды народам, якія пражывалі ў межах былой Рэчпаспалітай.

Ідучы на слоўныя ўступкі «белыя» не думалі сур'ёзна аб тым, каб аддаць памешчыцкія землі польскім сялянам, а тым больш выдачыся сваіх маёнткаў на Украіне, Літве і Беларусі.

Пад націскам «чырвоных» на пачатку паўстання 22 студзеня 1863 г. быў аб'яўлены маніфест, у якім ставілася мэтай паўстання побач з вызваленнем краю — зняссенне паншчыны і надзяленне сялян зямлёю. Паводле маніфесту зямля ад паноў мела быць выкуплена.

Як у сапраўднасці разумеюць «белыя» свае адносіны да сялянства паказвае інструкцыя нацыянальнага ўрада, у якой у адным пункце выразна сказана: «Не дапускаць праяўлення найменшых, нават найбольш далёкіх прыкмет сацыяльнай катастрофы і гасіць агонь зараз жа, хоць бы найстрашнейшымі мерамі. У выпадку адкрытай і сур'ёзнай спробы гэткага (напрыклад, забойства памешчыка і т.п.) абавязкам начальніка найбліжэйшага атрада, безадкладна разгледзіўшы справу, спаліць да асновы ўсю вёску, а найбольш вінаватых пакараць смерцю.»

Нацыянальны ўрад так баяўся антыфеадальнага руху, што прызнаваў за нацыянальную здраду адстойванне інтарэсаў сялян, а асобы, якія ставалі ў абароне сялян, загадваў расстрэльваць.

Такім спосабам зроблена было ўсё, каб адпіхнуць асноўную частку польскага народа ад барацьбы. Калі ж паміма гэтага паўстанне прыбрала сур'ёзныя размеры і змагло парушыць, асабліва на Беларусі і Літве, сялянскія масы, то сталася гэта толькі дзякуючы «чырвоным».

Таму не было недаразуменнем ліквідацыя «Літоўскага правінцыянальнага камітэта» і адсоўванне ад кіраўніцтва паўстаннем на Літве і Беларусі Каліноўскага і яго блізкіх супрацоўнікаў. Гэта быў удар па паўстанні на Літве і Беларусі, удар, якога ў гэты час не быў яшчэ здольны нанесці царызм, тым больш здрадніцкі, што нанесены быў у час найбольшага пад'ёму паўстання, калі адкрывалася магчымасць пашырыць яго на тэрыторыю Расіі.

Страх перад сялянскай рэвалюцыяй засляпляў «белым» нацыянальныя інтарэсы свайго народа.

Зроблена гэта было не без інспірацыі рэакцыйных кругоў у Лондане і Парыжы, сур'ёзна занепакоеных развіццём сялянскай рэвалюцыі, не без надзеі прыпадабацца ім. Гэтым тлумачыцца таксама факт, што «белыя» адкінулі прапановы венгерскіх, чэшскіх і італьянскіх рэвалюцыянераў, якія гатовы былі прысці з дапамогай польскаму народу.

Класавая агранічанасць, калі не яўнае здрадніцтва, праявілася ў адмове «дыктатара» Лангевіча даздзенай на прапанову аднаго з выдатнейшых рускіх афіцэраў рэвалюцыянераў сарганізавання рускага рэвалюцыйнага легіёна.

Пасля таго Пацебня стаў з касой у руках побач з польскімі сялянамі і згінуў у час штурму на пазіцыі царскага войска на польскай зямлі «за нашу і вашу свабоду».

В. СКЛУБОЎСКІ

Спорт

Беласток. Апошнюю нядзелю ў беластоцкім спорце трэба адзначыць боксам і валейболам. Баксёры беластоцкай «Гвардыі» ў сваім, пакуль непераможным, паходзе ў напрамку другой лігі, адкінулі ў цяжкім баі грознага працаўніка, рэзервы сталічнай «Легіі», выйграўшы з лікам 12:8. Найлепшай барацьбой сустрэчы быў паядынак беластачаніна Касцюньніка з варшавянінам Расінскім. Перакануча перамог Касцючык.

У валейболе палавінчатыя поспех. Беластоцкая «Гвардыя» перамагла 3:1 «Бронь» Радам і прайграла валамінскаму «Гурагану» 0:3. З такім самым лікам «Гураган» выйграў і ў беластоцкіх студэнтаў.

Беластоцкія студэнткі згулялі сваё першае выступленне ў II-гай лізе. Яны выйгралі 3:2 з варшаўскімі студэнткамі (АВФ II) і прайгралі 1:3 варшаўскай «Спарце». Улічваючы тое, што навічок выступаў на палях сапернікаў, першая заяўка беластачанак была нядрэнная.

Каір. Тут нядаўна Алімпійская камісія ФІФА правяла лясаванне футбольнага турніра XVIII алімпійскіх гульняў, якія адбудзецца ў Токіо летам будучага года. Да гульняў дапушчаны 64 каманды. У Токіо будуць гуляць 16 каманд. Дзве з іх — зборная Японіі, як краіны арганізатара, і Югаславіі, як пераможцы апошняй алімпіяды, дапускаюцца без адборачных гульняў. Апошнія 14 месц адведзены: 5 — еўрапейскім камандам, па тры — Азіі і Афрыцы, два — Паўднёвай Амерыцы і адно — Паўночнай і Цэнтральнай Амерыцы.

Для таго, каб выявіць 14 удзельнікаў алімпійскіх гульняў, будуць праведзены адборачныя матчы. Яны будуць праводзіцца двойчы — на сваім і на чужым полі.

У еўрапейскай зоне гуляюць 22 каманды. Пары складзены наступным чынам: Люксембург — пераможца сустрэчы Балгарыя — Англія; Данія — Румынія; Швейцарыя — Іспанія; Венгрыя — Швецыя; СССР — Фінляндыя; Галандыя — ФРГ; Італія — Турцыя; ГДР — Польшча; Чэхаславакія — Францыя; Грэцыя - пераможца сустрэчы — Ісландыя — Вялікабрытанія. Сярод дзесяці пераможцаў гэтага круга будзе праведзена новае лясаванне. Дзесяць каманд правядуць новы тур, пасля якога выяўляцца 5 удзельнікаў фінальных спаборніцтваў у Токіо.

У афрыканскай зоне сустракаюцца: Уганда — ААР, Паўднёвая Радэзія — Судан, Туніс — Дагамея, Ліберыя — Гана, Эфіопія — Кенія, Нігерыя — Марока. І тут сярод шасці пераможцаў будзе праведзена новае лясаванне.

У азіяцкай зоне таксама адбудуцца адборачныя гульні.

Дзве каманды з Паўднёвай Амерыкі выявяцца шляхам сустрэч Перу — Эквадар і Бразілія супраць пераможцы сустрэчы Чылі — Калумбія.

Прадстаўнік Паўночнай і Цэнтральнай Амерыкі выявіцца ў турніры, у якім прымуць каманды Мексікі, Панамы, ЗША і пераможца сустрэчы Галандыскія Антыльскія выспы — Сурынама.

Кур'ёзы. За савецкім агенствам «Навасці» паведамляем, што самым здзіўляючым пісьменнікам мінулага года можна лічыць чэмпіёна свету па боксу Соні Лістана. Амерыканскі прафесіянальны баксёр піша кнігу мемуараў «Соні-бой». Усяго некалькі месяцаў назад 29-гадовы Лістан навучыўся чытаць і пісаць.

Самы памылковы дыягназ мінулага года паставіў адзін французскі лекар. Убачыўшы ў антрапалагічным музеі гіпсавы адбітак ступні, ён сказаў: «Тыповы выпадак анамаліі. Гэты чалавек ніколі не змог бы займацца спортам». Адбітак быў пакінуты Жакам Анкеціль, які незадоўга да гэтага трэці раз стаў пераможцам велагонкі «Тур дэ Франс».

Самым удачным аўтагоншчыкам мінулага года можа лічыць сябе амерыканец Эрл Джордж. У часе гонак на 100 міль яго аўтамабіль, перавярнуўшыся некалькі раз, урэзаўся ў натоўп. Машына разбілася ў шчэнт, 17 асоб адвезлі ў бальніцу, а Джордж не атрымаў ніводнай царапіны.

Аут

На світанні з аднаго з падмаскоўскіх аэрадромаў падняўся самалёт, маючы на борце двух чэкістаў. Адзін быў палкоўнік Арэст Рыбін, другі — яго памочнік маёр Аскер Керымаў. Яны атрымалі загад неадкладна ляцець у Баку. Кіраўніцтва ўпраўлення зацікавілася паказаннямі Ліса, пэўныя даныя сведчылі аб тым, што ён мог сказаць праўду. Трэба было тэрмінова дапытаць агента, вывучыць яго паказанні, параўнаць іх з іншымі весткамі.

Мінула трэцяя гадзіна палёта, калі ў пасажырскую кабіну ўвайшоў радыст. Ён моўчкі працягнуў Рыбіну радыяграму.

Палкоўнік прачытаў:

КАМАНДЗІРОЎКА АДМЯНЯЕЦЦА НЕАДКЛАДНА ВЯРТАЙЦЕСЯ

ЛЫКАЎ

32

СКЛАДАНАЯ ГІСТОРЫЯ

Адправіўшы радыяграму, генерал Лыкаў пайшоў да начальніка. Прыняў яго мужчына год шасцідзесяці. Ён паказаў Лыкаву на крэсла і, калі той сеў, падсунуў пудэлка папярос.

— Дзякую. — Лыкаў узяў папяросу. — У вас склалася нейкая думка, Аляксей Ільіч?

— Не... Паклапаціліся, каб Ота Ліса даставілі сюды?

— Так, як вы і загадалі.

— Добра. Заўтра, відавочна, будзе і той, перабежчык. — Начальнік зірнуў на ляжачую перад ім паперку. — Георг Хоман.

— Складаная гісторыя, — сказаў Лыкаў.

— Складаная. Думаю, не будзеце пярэчыць, калі абодвух даручым Рыбіну і Керымаву?

— Не, зразумела. Вось толькі трэба дакладна высветліць Ота Ліса. Усё зрабіць, даслоўна ўсё.

— Вы ж ведаеце, гэта немагчыма.

— Разумею, але...

— І яшчэ, пры ўсіх абставінах верыць яму цяжка. Давайце думаць аб іншым, аб Хомане.

— Тут выхад адзін.

— Які?

— Я навёў спраўку. На тым участку фронта цяпер зацішша. Нашыя войскі будуць маўчаць, відавочна, яшчэ тыдняў два. Няма даных, каб і немцы мелі ў бліжэйшыя дні правесці нейкія аперацыі.

Начальнік усміхнуўся.

33

— Дзіўна, — прамармытаў ён.

— Не разумею.

— Я гавару: дзіўна, як часам могуць аднолькава думаць людзі. Усё яшчэ не разумееце? Дык вы прапануеце арганізаваць спецыяльную групу і закінуць яе ў тыл той самай дывізіі «Тайфель», адкуль перабег Хоман, ці не так?

Лыкаў кіўнуў.

— Група павінна здабыць палонных з батальёна, а яшчэ лепей з роты, дзе служыў перабежчык, так?

Лыкаў зноў кіўнуў.

— І гэта патрэбна, каб устанавіць, што за птушка Хоман. Я правільна вас зразумеў?

— Правільна.

— Значыць, добра. — Начальнік хітра ўсміхнуўся. — Магу паведаміць: паўгадзіны таму назад такое заданне адпраўлена на фронт.

— Аляксей Ільіч, трэба яго затрымаць!

— Чаму?

— Справа вельмі складаная і далікатная; каб без нас... Словам, хачу накіраваць туды маёра Керымава.

— Што ж, маеце рацыю. У штаб арміі будзе перададзена, каб без Керымава нічога не рабілі.

ПЛАНЫ МЯНЯЮЦЦА

Аскер ужо трое сутак знаходзіўся на гэтым участку фронта. Ён дзейнічаў энергічна. У тыл праціўніка былі пасланы спецыяльныя групы з

(Працяг на стар. 4)

34

КРЫХУ АБ ПАЭЗІІ

(АРТЫКУЛ ДЫСКУСІЙНЫ)

ЮРЫ ФАРЫНО

ІВАН ЧЫКВІН

Спрэчкі, якія вядуцца аб прыродзе паэзіі, несумненна, цікавыя, а паэтам надзвычай карысныя. Крытыка, добрая, сардэчная крытыка — бо толькі аб такой можна гаварыць — стаецца часта маяком для мастака.

Цікавае параўнанне і месца крытыку адвёў прафесар Казімеж Выка. Крытык у «літаратурным трамваі», — сказаў ён, — з'яўляецца вагонаважатым. Праўда, не вагонаважаты клаў рэльсы, па якіх едуць трамваі, таксама не ён дае трамваю электраэнергію, але, усё ж такі, калі трамвай набліжаецца да павароту, вагонаважаты надзелены вялікай адказнасцю. Другі польскі крытык, Ян Кот, выказаў думку, у якой параўноўвае крытыка да нервовага пасажыра, які сваёй мовай усім перашкаджае...

Пазіцыю сённяшняга крытыка цяжка акрэсліць адным словам. Змяняюцца літаратурныя гатункі, «чыстая» літаратура зліваецца з філасофіяй і маралістыкай, распадаюцца фабулы і г.д. Так як крытыка неаддзяліма ад літаратурных твораў, і яна адчувае гэтыя змены: граніцы паміж крытыкай і белетрыстыкай заціраюцца. Але якое б месца не займаў у літаратурным жыцці крытык, трэба ведаць, што дагэтуляшні міф аб крытыку, як аб аўтарытэтным суддзі твора, разрушыўся, паколькі кожны крытык судзіць можа толькі ў граніцах вызнаваемага ім эстэтычнага кодэксу.

Найбольшыя аднак правы застаюцца за самым аўтарам. Вось тут яму, як гавораць, і кнігі ў рукі.

Старонку падрыхтавала рэдкалегія ў складзе: А. БАРСКІ, Я. БУРШ, Я. ЧЫКВІН, В. ШВЕД.

Маладая сённяшняя паэзія эрудыравана, вынаходлівая. Чаму і што яна нясе з сабой? Вядома, што заўсёды астаецца «неадкрытая Амерыка», «цаліна», якая, як відаць, калі аб ёй мастацка напісаць, патрабуе зусім новых сродкаў. Вось чаму А. Вазнясенскі гаворыць: «...будущее за ассоциациями».

Спрэчкі і тут вядуцца. І то яшчэ якія, таму што многа паэтаў разумее паэзію як хроніку, бытаапісанне. Яны пішуць у старых формах, хоць і аб новым. Добрая паэзія такога тыпу — значны ўклад у літаратурны фонд. Для такіх паэтаў, нам думаецца, астаецца адно пытанне: што сказаць?, калі для паэтаў — асацыятыстаў важнае і другое пытанне: як сказаць?, праз што яны часам трапляюць у фармалізм, пачынаюць недарэчную балбатню.

Новая паэзія нясе з сабою інтэлектуальна - эмацыянальны ладунак. Яна надта цікавая ў сваіх пошуках, у форме выказвання; яна пішацца для адукаванага чалавека. Такога чытача яна знаходзіць усё часцей і часцей.

Беларуская паэзія ў Польшчы, хаця яна прадстаўляе сабою рунь, густа зарослую зеллем, цікава тым, што яна ад самага пачатку свайго нараджэння расце ў двух напрамках. Адзін з іх прадстаўляе Віктар Швед, паэт, перад усім грамадска-палітычнай праблематыкі, па форме верша — традыцыяналіст. Другі напрамак вызначаецца творчасцю Яшы Бурша, паэта, які імкнецца да творчай свабоды. Вось аб іх некаторых вершах мы і хацелі б пагаварыць.

Што сказаць і як сказаць?

У артыкуле «Наватарства і традыцыя» («Белавежа» № 50) В. Швед сказаў: «Мяне часта крытыкуюць за сілабатанічную форму верша, называюць мяне кансерватарам, не здольным вырвацца з зачараванага кола рыфмы».

Зразумела, што сілаба - танічная форма верша цягне за сабою пэўную долю пустаслоўя. Форма звязвае паэта, ён сваю думку павінен упхнуць у даўно падрыхтаваныя рамкі. Але гэта не значыць, што паэзія такога тыпу не паэзія. Справа тут часта зусім у другім.

Вось фрагмент яго верша «Галінка бэзу»

«Калі на расцвіўшым
бэзе ў вагоне
Я росныя кроплі
убачыў,
Здавалася, быццам мне
у далонях
Галінка духмяная плача».

І справа тут не ў рыфме. Яна цікавая і не перашкаджала б вобразнасці, але, на жаль, страфа недапрацаваная. Аб чым гэта гаворыць? Відавочна, не паэт валодае формай, але форма ім. В. Швед стараецца напоўніць збанок, калі трэба і збанок ляпіць і напаўняць яго. Калі паэту можна дараваць «здавалася, быццам», то што значыць «мне плача»? Ці можна камусьці плакаць? Відаць паэту не хапіла цярплівасці, а ён быў на шляху да цікавага вобразу:

«...быццам мне у далоні
Галінка духмяная плача».

Вельмі ўданы верш «Вятрак» псуе найвыразней чацвёртая зваротка, у якой аўтар, не давяраючы чытачу, дакладна раскрывае сэнс твора. А што В. Швед патрапіць напісаць добры верш, не выясняючы падтэксту, сведчаць «Нашыя прыгажуні».

Часта прычынай дрэннасці верша з'яўляецца тое, што паэт хоча многа сказаць. І сказаць усё адразу. У вершы «Медны коннік» В. Швед стараецца паказаць помнік цара, горад, асобу цара, гісторыю і сваё станоўчага да цара. Мы не супраць гістарычнай тэматыкі. Але тады яе трэба пераасэнсаваць па-свойму, а не частаваць чытача сухім пералічваннем тых ці другіх з'яў. Што В. Швед накінуў чытачу? Ён жа сам гаварыў: «Наш чытач усё часцей становіцца незадаваленым, калі паэт пакідае ўсе свае думкі наверсе, калі над вершам не трэба задумвацца, калі ўсё тут яснае, зразумелае, няма недасказаных думак» («Белавежа» № 50).

Мы з Вамі згодны. І ці не лепш было б зрабіць так, як у «Закляты у камені»? Добры верш! Адна дэталь, цень, раскрывае ўсю жудасць атамнай вайны. Кожны запратэстуе супроць такога бессэнсоўя.

Зразумела, у «выдабыванні» паэтычнай ідэі існуе многа спосабаў...

Для ажыццяўлення паэтычнай ідэі таксама існуе многа мастацкіх сродкаў. Сённяшні чытач не задаволіцца параўнаннямі ўчарашняга дня. А ў вершы «Духмяны хлеб» і «вербы моляцца», і «птушкі звоняць», і «жыццедайная сіла», і «сонца - волат», а пры тым, на наш погляд, няма тут ні глыбейшай думкі, ні цікавага малюнку.

Недахопы сустракаюцца і ў больш сучасных, свабодных па форме вершах Я. Бурша. Напрыклад:

«...бярэмем
праменні зжынаю
нясу іх у свой год...»

(«Ці гэта...» Бел. Каляндар 1963).

Тут ужо, нам здаецца, не рыфма, а пагоня за арыгінальнасцю даводзіць да нелагічнасці. Задуманы вобраз надта цікавы. Але што значыць «зжынаю бярэмем»)?

Далей:

«Матуля
я хацеў бы быць
праменьчыкам
і цалаваць твае плечы
як згінаюцца працаваць
...і вострым скальпелем
каб выцягнуць
занозу жалю»

(«Матуля», Літ. стр. № 47).

Словы «праменьчык» і «скальпель» сведчаць аб заніжаных патрабаваннях паэта да сябе. Ці не мог бы на месца праменьчыка быць матылёк? Праменьчык, матылёк і спрацаваныя плечы — гэта ж страказа і муравей! А хто выцягвае занозу скальпелем? Нават цэлы твор пратэстуе супроць гэтага прафесіянальнага слова, як цела супроць занозы.

Але насгул у вершах Я. Бурш захоўвае раўнавагу, ён зразумелы, хоць гаворыць абстрактамі. На жаль, паэт зачастую паўтараецца. Напрыклад, на сем вершаў толькі ў двух няма «пялёсткаў» і «летуценняў» (гл. «Рунь» і Бел. Каляндар 1963).

Напэўна не форма верша перашкаджае паэзіі, а рамесніцтва, якое замяняе мастацтва. Не «выгляд» верша сведчыць аб яго навізне, але заложаная ў ім думка і новае ўспрыманне з'яў.

Юры ФАРЫНО.
ІВАН ЧЫКВІН

ЯША БУРШ

Усе цені людзей
збяру
у цёмную ноч
чалавек не ўгледзіць
фізічных дэфектаў
суседа
слова
не будзе раскрашана
колерам твару
ні позірку какецтвам
пачую
гутаркі чысты сэнс.

* * *

Я дорага днямі плачу
адрэзваючы іх
с майго веку
за ключы да жыцця
у яго лёхах
выгледжваю
часу жаль
намацваю яго карэнні
расце
з грудзей эпох

* * *

Да цябе матуля
лістоў не паслаў
бо сэрца
у галаве
замкнула словы —

Як пальцы
усціскалі пяро
яно стаўляла кропкі
не ведаючы
мовы

* * *

Вырасла душа
у лахмане грудзей
ніяк не месціцца
вопратка дзён
па локці сягае
яе струнам
яны гучаць
гукамі мутацыі
перарывала галасы
у горле
чапляецца
праменняў месяца
што распяты
на арфе грабніц памяці
каб зайграць
мелодыю сталасці

* * *

Ну прыйдзі
цыганка
паваражы мне —
на далонь спрацаваную
і чорную
ты размовай
а я верай
на хвіліну
галечу сваю прагонім
хто душы
хто істнення...

Эх варожка
адгадала маю дабрату
а я веру
чорная цыганка
веру ў памяць тваю

* * *

П'ю з кілішка мальваў
арамат хараства
хай ап'яніць...
каб заблудзіцца
у квітненні
і ў род раслін
усынавіцца
ва ўсю сілу хараства
заквітнець
і з кветачкамі кветкай
заплюшчыць хараство
у іншае істненне

ЯША БУРШ

БУДУЧЫНЯ У ПОШУКАХ

(АРТЫКУЛ ДЫСКУСІЙНЫ)

Характэрнай рысай усякай творчасці ёсць прага пошукаў, незадавальненне з пройдзенага, крытычныя адносіны да канонаў і нязменнасці ў перспектыве часу, нягледзячы на папулярнасць пэўных адзінак за жыцця, ішоўшых выцертым шляхам, чалавецтва забываецца пра іх, а будучыня набірае пашаны да людзей у сваім часе выклятых за «авантурызм», «юзіваацтва», «пачварнасць», якія творча адышлі ў цаліну чалавечай псіхікі і грамадскіх адносін. Прыглядаючыся ў гісторыі ўсім пераходам, ад аднаго мастацкага кірунку да другога, бачым вострую барацьбу між імі і наватары дорага аплачваюць сваю перамогу. Творчая адзінка сваёй мэтай існавання лічыць абавязак уносіць хаця б мінімум новага, уласнага ў рэчаіснасць. Творчая адзінка надзвычай цэніць здольнасць абстракцыйнага мышлення, якое выззваляе пачуццё свабоды неабходнай да аб'ектывізацыі ўсякіх працэсаў, ідэй, густаў, вызваляе ўпэўненасць, ахвоту пошукаў і чар надзей, сілы да рэалізацыі сваіх візій.

Мастак займае ў грамадскасці своеасаблівую ролю: характэрна яму здольнасць наглядання і прысвойвання розных элементаў рэчаіснасці і іх характарызацыі. Ён, хаця звязаны эмацыянальна з асяроддзем, глядзіць на людскія зносіны з перспектывы, без якой убачыць істоту іх немагчыма, каб у сваім уяўленні аб'ектыўна адлюстроўваць кантрасты жыцця, дзе адны погляды пры сапастаўленні з другімі набіраюць іншага сэнсу. Зарысоўваюцца тады выразней розніцы між гратэскай, а смуткам, між пагардай, а блізкімі перажываннямі, заўважваецца далікатнае, выяўляецца драматызм там, дзе чытач не спадзяецца перамяшчаецца пункт эмацыянальнай інтэнсіўнасці.

Каб знайсці сэнс нашай рэчаіснасці ў гушчы кантрастаў, нам патрэбны ўдумлівасць, адказнасць за сваю дзейнасць і час.

Паэт павінен вылучацца з грамадскасці сілаю эмацыянальнага заангажыравання ў праблемы чалавека, далікатнасцю адчуванняў, індывідуальным перажываннем агульных з'яў, глыбінёю шчырасці і дуxaк.

Найгоршаю паставаю ў мастацтве гэта папраўнасць У такім выпадку паэт хоча дагадзіць. Ён горш раба. Раб, выбіраючы няволю, падвяргаецца пагардзе працаўнікоў феадала.

Без вялікай шчырасці, спрэчак, зычлівай крытыкі, штурму фантазіі кожная галіна мастацтва каснее.

Па сённяшні дзень яшчэ не ўдакладнена паняцце рэалізму, які выцякае са старыны. Адны лічаць рэалізм як метад, другія як паставу. Аднак калі рэалізм разумець як адлюстраванне аб'ектыўнай рэчаіснасці дык неабходна гэтую рэчаіснасць паказаць як найшырэй, з усімі адценнямі фантазіі і кантрастамі фактаў, матывамі нашай свядомасці і з'явамі, уцякаючымі нашай кантролі. Між чалавекам - творцам, а аб'ектыўнасцю прыроды дзейнічаюць грамадскія правы, эстэтычныя густы, ідэалогія, палітычная неабходнасць і т. п., якія застаюцца актыўнымі адносна чалавечых пачуццяў. Кожны чалавек звязаны з творчаю працаю знаходзіцца пад націскам дзеяння вышэй успамянутых фактаў сярод акрэсленай грамадскасці, у акрэсленым перыядзе часу і твор, які паўстае ў даным моманце, ёсць часткаю пануючай рэчаіснасці незалежна ад таго ці абцяжана ладункам эмоцыі, фантазіі, ці сухіх фактаў!

Рэчаіснасць у цэлым прадстаўляецца не як лік канкрэтных здарэнняў і эфекту іх плёну, але ўбірае ў сябе перажыванні, ілюзію, расчараванні.

Маем надта многа прыкладаў у літаратуры мінулага і сучаснасці, дзе амаль фантастычнае прадстаўленне паўсядзённасці больш гаворыць аб рэчаіснасці, чым натуралістычнае апісанне. Няма рэчаіснасці і няма творчасці без удзелу фантазіі. А тады рэалізм трэба лічыць як адну з магчымых форм выражэння, аднак не адзіную. Яшчэ адміністрацыйныя наказы, інгерэнцыя ў мастацтва людзей пазбаўленых эстэтычных адчуванняў нічога надзвычайнага мастацтву не прынеслі. Усякая пастава, у тым ліку і «рэалістаў», якая перакрэслівае іншыя творчыя метады ў сваіх разважаннях абцяжана вульгарнасцю і дагматызмам. Клапатлівыя людзі не будуць разважаць пры круглым стале афіцыйнасці, якой павінна быць літаратура і мастацтва, а на падставе канкрэтных кніжак, карцін, п'ес, мастацкіх кірункаў і творчых метадаў канкрэтызаваць погляды.

Рэнесанс быў перыядам вялікай мастацкай свабоды. Гэта быў перыяд росквіту і прысвойвання ўсякіх стыляў і поглядаў. Гісторыя ведае мала даўжэйшых хвілін спакою ад рыгарыстычных поглядаў, якім быў Рэнесанс. У тым перыядзе розум і высокія вартасці мелі заслужаную пашану і захапленне.

Чалавек канкрэту, ілюзіі і чыну верыць у неабмежаваныя магчымасці развіцця чалавецтва, толькі не можа ўявіць, каб гэты працэс ішоў шляхам бесканфліктнасці.

Мы павінны прысвячаць усё больш увагі новым формам і новаму зместу ў мастацтве. Паэзія без новых форм не можа выявіць чытачу зусім іншай псіхічнай канструкцыі і іншых жыццёвых дасведчанняў новага зместу, ані розных пунктаў погляду на нашую рэчаіснасць.

Выдаецца абсурднымі погляды людзей сцвярджаючых, што сацыялістычная культура павінна быць багацейшая ад папярэдніх і адначасова агранічаюць творчае карыстанне з дасягненняў мастацкіх велічынь мінулага.

Наша культура павінна ўвабраць у сябе розныя формы і сродкі выражэння, каб магла быць здольнай да інтэграцыі непаўторнай рэчаіснасці. Усякая дактрынёрская прыдзірка да пэўных форм выражэння асацыяцыяй пярэчыць развіццю чалавецтва і перашкаджае паказаць новага зместу надзвычай багатай рэчаіснасці ў яе разнастайнасці. Мы ў штодзённых разважаннях над лёсам чалавецтва не заўважылі, як хаптам затрымаліся перад прорвай між адзінкай, а грамадскасцю. Нам здаецца, што лягчэй праляцець ракетай навокал зямлю, чымсьці пераправіцца праз духовую адлегласць ад нас да суседа за сцяною.

У сваіх пачатках сучасная паэзія сваёю мэтай лічыла стварыць магчымасць, каб выйсці з аковаў мінулага і прыстасаваць сучасны свет да вымогаў мастацтва. Далей пачала выпрацоўваць сучасныя ўзоры эстэтычныя і этычныя. У цяжкім змаганні сучаснай паэзіі ўдалося звярнуць сабе належнае месца ў сучасным інтэлектуальным

(Працяг на стар. 7)

Дзейнасць гурткоў БГКТ на Гайнаўшчыне

(Працяг са стар. 1)

сваю актыўнасць на працягу ўсяго года. Да гэтых калектываў належаць маладыя са Скупава, Старога Ляўкова, Чыжоў, Курашава і Койлаў. Калектывы з гэтых вёсак наладзілі па 12 — 16 выступленняў у аколіцы. На жаль, праца большасці аматарскіх калектываў канчалася аднак на арганізацыі некалькіх выступленняў у сваёй вёсцы ды замірала зусім. Нярэдка прычынай іхняй слабасці было тое, што не мелі яны добрага спецыяліста, які змог бы адпаведна накіраваць іх працаю. На практыцы такімі спецыялістамі з'яўляюцца мясцовыя настаўнікі. Там, дзе працай калектыва кіруе настаўнік, ёсць і трывалыя вынікі. Здараецца аднак і іначай. Моладзь звяртаецца да настаўніка з просьбай аб дапамогу, але чаканай дапамогі не атрымоўвае. Некаторыя настаўнікі надта неахвотна прыстаюць да супрацоўніцтва з мастацкім калектывам, і таму ад удзельнікаў канферэнцыі можна было пачуць і скаргі. Напрыклад, дрэнна выглядае супрацоўніцтва паміж школай і асяродзем у Навасадах.

У належным развіцці дзейнасці аматарскіх мастацкіх калектываў сур'ёзнай перашкодай з'яўляецца недахоп народных убораў і музычных інструментаў, а ў першую чаргу акардэонаў. На гэта наракалі актывісты з Гурнага, Клепік, Дабрыводы і другіх вёсак. Пыталіся яны, ці ёсць магчымасць атрымаць акардэон. Прадстаўнік Гайнаўскага аддзела асветы ў адказ на запытанне, м. ін., выясніў: — Калі пабачым, што мастацкі калектыў добра працуе, дык напэўна купім яму акардэон. Многія калектывы дробныя фінансавыя патрэбы могуць пакрываць у рамках сваіх магчымасцей. Арганізуючы выступленне кожны калектыў атрымоўвае пэўныя даходы. Праўда, невялікія гэта даходы і акардэона за яго не купіш, але на некаторыя выдаткі павінна хапіць. Маюць месца, на жаль, і такія выпадкі, калі калектыў мае акардэон, але не заўсёды належна шануе яго. Акардэон куплены за свае грошы напэўна лепш быў бы дагледжаны, чымсьці падараваны Аддзелам асветы і культуры. Народныя ўборы калектывы будуць маглі пазычаць у спецыяльнай пазычальні народных убораў, якую плануем утварыць у Гайнаўцы.»

У закупцы акардэона, як і іншых патрэбных рэчаў, могуць дапамагчы і памагаюць ГС-ы, або грамадскія рады. Таму гурткі БГКТ павінны супрацоўнічаць з гэтымі ўстановамі. Аднак гэтага супрацоўніцтва нельга навязваць на сілу. Трэба супрацоўнічаць з той установай, супрацоўніцтва з якой можа стацца карысным.

Дзейнасць гурткоў БГКТ не павінна абмяжоўвацца толькі да арганізацыі аматарскіх мастацкіх калектываў. Такі калектыў павінен быць толькі часцінай усебаковай дзейнасці гуртка БГКТ. Ёсць так многа ўсякіх іншых форм працы. Старшыня гуртка БГКТ у Новаберазове расказаў, што доўгімі зімовымі вечарамі члены ладзяць чытку твораў беларускіх паэтаў Купалы і Коласа, дыскутуюць над прачытаным. Супольна чытаюць нейкі твор і разам дыскутуючы над ім лепей і глыбей пачынае чалавек усё разумець. Таксама і другія гурткі БГКТ павінны арганізаваць нешта на кшталт клубаў чытачоў роднай літаратуры. Карысць ад гэтага падвойная. Моладзь перастае займацца непатрэбнымі справамі, знаёміцца і пачынае любіць прыгожую ды багатую беларускую літаратуру.

Пра патрэбу арганізавання клубаў чытачоў беларускай літаратуры гаварыў намеснік старшыні Гарадскога аддзела БГКТ у Гайнаўцы. Дадаў пры тым, што апрача дыскусіі над беларускай літаратурай можна ж пагаварыць таксама і аб фільме, які нядаўна дэманстраваўся ў вёсцы.

На канферэнцыі шмат сказана аб уплачванні членскіх складчын. А з імі не найлепш маецца справа. За мінулы год Павятоваму аддзелу БГКТ у Гайнаўцы ўплачана членскіх складчын усяго на суму 1138 злотых. Гэта надта мала, калі параўнаць лік членаў таварыства на тэрыторыі нашага павета. Таму развіваючы грамадска - культурную дзейнасць у сваім асяроддзі гурток абавязан звярнуць большую, чымсьці дагэтуль, увагу на членскія складчыны.

Усе гурткі БГКТ на Гайнаўшчыне апрацавалі ўжо гадавыя планы дзейнасці. Трэба цяпер з усіх сіл імкнуцца да таго, каб гэтыя планы не засталіся толькі «папяровымі».

УЛАДЗІМІР САЦ
Намеснік старшыні Гарадскога аддзела БГКТ у Гайнаўцы.

Культурнае ў Мілейчыцах

Мілейчыцкі «Дом культуры».

У Мілейчыцах існуюць усе ўмовы для развіцця культурнага жыцця. Перад усім ёсць тут святліца, якая дагэтуль была занядбаная. Цяпер грамадская рада адрамантавала яе. Апрача святліцы ў гэтым жа будынку змяшчаецца кіно і клуб-кавярня. Наш клуб карыстаецца сярод моладзі вялікай папуляр-

ЗАЛАТЫ

Працяг са стар. 1

аднак не ведаючы аб яе смерці, у далейшым прыязджалі ў Орлю на «лячэнне».

Валя ў той час была ўжо замужам за Паплаўскім, але шчасця ў замужжастве не спазнала. Дагэтуль засталася яна бяздзетнай. Па той прычыне муж ставаўся штораз болей халодны ў адносінах да яе, часта запіваўся. Пакуль жыла маці, дык былі грошы і ўсё неяк ладзілася. Пасля яе смерці крыніца залатога даходу перастала напаўняць кішэні Паплаўскіх.

І тады... Валя — жанчына па-свойму не дурная — пайшла да галавы па розум. Маці ж толькі часу поўнымі рукамі чэрпала даход з «лячэння». Ці ж яна, Валя, горшая?

Не адна Валя, зрэшты, дайшла да такога вываду. Матчыных кліентаў намагалася прыцягнуць да сябе таксама старэйшая сястра — Марыя.

Валя аказалася аднак шмат спрытнейшай. Далікатна, скрыта пусціла па наваколлю слых, што «цудоўныя» здольнасці яе маці перайшлі ў спадчыне толькі на яе. Гэта таму, што яна наймалодшая дачка і дагэтуль астаецца бяздзетнай.

Дык вось гора, якое праз шэраг год аблівала горкімі слязьмі, сталася раптам асноўным фактарам яе аўтарэкламы. Сабе ў дапаможнікі Валя падгаварыла аднаго з пісьманосцаў. Ведала, дзе ўдарыць. Пісьманосец — чалавек рухлівы. Штодзень бывае ў розных вёсках, дык можа дзе трэба заўсёды кінуць патрэбнае славечка, зразумела, небескарысна. Валя ведае, што рэклама каштуе.

Такім чынам старэйшая сястра не вытрымала канкурэнцыі і матчына спадчына «цудатварэння» прыпала выключна Валі Паплаўскай. Муж далей мог спакойна трымаць кампанію сярод сваіх «вясёлых» сяброў. Жонка штодзень адкладала ж у панчоху чырвоныя паперкі.

СІМВАЛІЧНЫ КАЎТУН

Ён беражліва ахоўваецца ў Арлянскім пункце аховы здароўя. Да 4 жніўня мінулага года ганарылася ім 33-гадовая жыхарка вёскі Спічкі ў Бельскім павеце. Каўтун — цесна збітая маса чупрыны і бруду — вырас у яе да велічыні галоўкі капусты. Яго ўласніца, далёка абмінаючы лекараў звярталася за дапамогай да шаптухі Валі. Валя шаптала, мармытала незразумелыя словы, давала есць галачкі чорнага, «замоўленага» хлеба, але каўтун усё ж рос, а галава яго ўласніцы далей не бачыла ні вады ні грэбеня.

Так было б па сённяшні дзень. На шчасце, здарылася няшчасце. У час сямейнай сваркі брат швырнуў у сястру камнем і папаў якраз у месца, дзе красаваўся каўтун. Не абараніла яе нават збітая маса валосся. Камень разбіў голаву. Шаптуха тут не магла ўжо нічога зрабіць. Няшчасная жанчына вымушана была звярнуцца да лекара. І там урэшце развіталася яна са сваім каўтуном. Зараз ходзіць здаровая і задаволена. Вада, мыла і грэбень не дапускаюць да нарастання новага каўтуна.

Выпадак з жыхаркай Спічак — неадзіночны. Трохгадовая Ірачка з Орлі атравілася была зеллем - дурнап'янам. Бацькі найперш пайшлі да знахаркі Валі. Але яе «здольнасці» зусім падвялі. Інакш, зрэшты, быць не магло. Не маючы зялёнага панлцця аб праявах нават найбольш распаўсюджаных хвароб, яна не магла ведаць, што дзіцё атравілася. Пачала тады лячыць дзетачку ад д'ябла, які яе ломіць і круціць. Яе лячэнне амаль не закончылася смерцю для маленькай Ірачкі. На шчасце, бацькі здагадаліся занесці дзіцё да лекара, які пасля першай дапамогі адразу адаслаў Ірачку ў бальніцу.

Падобнае закончэнне Вальчынай курацыі здарылася для дзіцяці Міхася Гнядоўскага з Орлі. Валя лячыла яго ад шкорбуту да таго часу, аж няшчаснае дзіцё пачало губіць зубы. Матка з чатырохгадовай Любкай пабывала ў Валі першы раз у студзені мінулага года. Знахарка паглядзела на дзіцё, пашаптала, дала з'есці галачку «зачараванага» хлеба і сказала прыйсці яшчэ раз за чатыры дні. Жанчына паслухмяна з'явілася зноў.

— Хвароба вашай дачушкі далёкая, ды доўгая, — праракавала шап-

---

(Працяг са стар. 2)

заданнем дакладна ўстанавіць дыслакацыю мотастралковага палка дывізіі «Тайфель» і яго трэцяга батальёна, дзе служыў перабежчык Хоман. Групы вярнуліся і даставілі цэнныя даныя. Аскер двойчы падымаўся ў паветра на самалёце — разведчыку, дакладна вывучаў цікавячы яго ўчастак пярэдняга края немцаў. Усё гэта дазволіла распрацаваць падрабязны план аперацыі.

І ўсё ж аперацыя не адбылася. Нечакана ў штабе арміі быў атрыман загад аб наступленні, бо новыя даныя сведчылі, што праціўнік падцягвае вялікія рэзервы. Трэба было іх знішчыць.

— Заўтра пачынаем, у дваццаць чатыры нульнуль, — сказаў Керымаву начальнік штаба.

— У дваццаць чатыры нуль-нуль, — прамармытаў Аскер. — У мяне, значыць, у запасе суткі?

— Што вы задумалі? — Начальнік штаба з цікавасцю паглядзеў на разведчыка. — Хачу папярэдзіць: заданне, якое стаіць перад нашымі вайскамі, цяжкае. Сіл у немцаў шмат. Раней часу непакоіць праціўніка не дазволім: увесь наш разлік на неспадзяванасць.

— І не будзем непакоіць. Наступленне адкрые нам магчымасць дзейнічаць па-іншаму. Мы арганізуем паветраны і танкавы дэсанты. Іх заданне — прасачыцца ў раён размяшчэння мотастралковага палка дывізіі «Тайфель», блакіраваць трэці батальён, навязаць яму бой і ўзяць як найбольш палонных.

35

— Ну што ж, — сказаў начальнік штаба, — нядрэнна.

ТРЭБА СПЯШАЦЦА

Канчаўся красавік. Позным вечарам Аскер выйшаў з кабіны ліфта, адчыніў дзверы прыёмнай. Афіцэр, які сядзеў там, моцна паціснуў яму руку.

— З вяртаннем, — сказаў ён.

— Дзякую. — Аскер пакасіўся на дзверы кабінета палкоўніка Рыбіна.

— Няма яго, — сказаў афіцэр. — У Лыкава сядзіць. Загадаў і табе туды ісці, як з'явішся.

Аскер кіўнуў, паспешна выйшаў.

Генерал Лыкаў і палкоўнік Рыбін павіншавалі Аскера з выкананнем задання.

— Ну, каго прывезлі? — спытаў генерал.

— Дванаццаць чалавек, у тым ліку двух афіцэраў.

— Усё з трэцяга батальёна?

— Так.

— Як везлі?

— Паасобна. Людзі паміж сабою не мелі сувязі.

— Добра.

— Я забыў, таварыш генерал: сярод палонных — ротны камандзір перабежчыка Хомана.

— Узяць камандзіра батальёна не ўдалося?

— Уцёк у апошні момант на матацыкле афіцэра сувязі.

36

— Шкада. Маёр Керымаў, вам вядома, што паказанням Ота Ліса і Георга Хомана прыдаецца сур'ёзнае значэнне. Насцярожвае, што паказанні гэтых двух людзей, якія трапілі да нас рознымі шляхамі, абсалютна такія самыя. Што з гэтага вынікае?

Аскер сказаў:

— Можна меркаваць, што яны гавораць праўду.

— Можна. — Лыкаў кіўнуў. — Перабежчык і агент дастаўлены ў Маскву. Гэтак кажучы, чакаюць вас, маёр.

— Я б хацеў спярша папрацаваць з тымі, каго прывёз, сказаў Аскер.

— Нічога не маю супраць. Толькі давядзецца паспяшацца. Часу ў абрэз. Для нас з вамі няма цяпер нічога больш важнага, чым пошукі гэтых архіваў. Там, несумненна, даныя аб агентуры, якую немцы пакінулі на ўсходзе і там дакументы аб тым, што тварылі немцы на нашай зямлі. Цэннасць іх каласальная. Яны павінны быць у руках нашага абвінавачання, калі Гітлера і яго шайку пасадзяць на лаўку абвінавачаных.

— Дазволіце прыступіць да работы? — Аскер устаў.

— Так. — Лыкаў таксама падняўся. — І ўлічыце: архівы цікавяць не толькі нас з вамі. Імі займаюцца разведчыкі некаторых дзяржаў. Таму спяшайцеся і спяшайцеся.

(Працяг за тыдзень)

37

© PDF: Kamunikat.org 2024
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

жыццё ажыўляецца

насцю. У ім можна весела правесці вечар, таму што апрача «малой чорнай» арганізуюцца тут розныя гульні. Апошнім часам мілейчыцкая моладзь арганізавала драмгурток, які 7 студзеня г.г. даў у Мілейчыцах сваё першае выступленне. Была гэта камедыя «Майстар і чаляднік.

Тэкст і здымкі: СЯРГЕЙ КРЭЙЗА

Гледачы з цікавасцю сачылі за ходам п'есы.

Каб у час перапынку гледачам не нудзілася, іх удачна развесяляў дуэт: Лешэк Паплаўскі і Язэп Васілюк.

Сцэна з І акта камедыі «Майстар і чаляднік» у пастаноўцы мілейчыцкіх самадзейнікай. Іграюць (злева направа) Лешэк Паплаўскі (Каспэр), Гэлена Катлярак (Барбара) і Галіна Смалягa (Рузя).

туха Валя. — Прыдзіце яшчэ. Тры разы трэба.

Любку знемагла вельмі грозная хвароба, званая дзіцячым паралічам або гайнэ-медынай.

Шаптуха Валя памагла няшчаснаму дзіцяці, як воўк авечцы. Сваім уздзеяннем на матку садзейнічала толькі свабоднаму развіццю заразкаў гэтай грознай хваробы.

Трагічная будучыня чакае няшчасную Любку.

разлівых хвароб. Заразкі рассяваюць ужо па дарозе, а ў Валі Паплаўскай збіраюцца ў адным памяшканні, чакаючы аж яна ласкава захоча пашаптаць над імі. Для Валі карысць падвойная: яна сама сабе рыхтуе ўжо новых пацыентаў.

У наваколлі Орлі зараз шмат дзяцей хварэе на шкарлятыну. Хто ведае, ці гэта грозная хвароба не пачала рассявацца з

ДАХОД

Лекары яе адратавалі ў час амаль двухмесячнага бальнічнага лячэння, але яна застанецца ўжо інвалідам. Не малая ў тым заслуга шаптухі, якая ганарыцца, што нясе міла сэрдзе людзям.

Яе абсалютнае неразуменне найбольш простых рэчаў адносна анатоміі чалавека павінна здзіўляць і насцярожваць не толькі спецыялістаў. Вось аднойчы з'явіўся да яе за дапамогай селянін з-пад Боцек. Па нейкай прычыне апухла яму калена і ўтварыўся гнойны нарыў. Шаптуха агледзела, пабармытала штосьці і, як заўсёды, пачаставала свайго пацыента галачкай хлеба, а нагу над каленам перавязала ільняной ніткай, каб, моў, чорная сіла не перамяшчалася вышэй. Затым паставіла дыягноз:

— Матка (маціца) вам у калена ўлезла.

Пасля нейкага часу медсястра доўга выясняла селяніну, што гэта такое «матка» і дзе, ды ў каго яна знаходзіцца. Селянін урэшце зразумеў.

ВОГНІШЧА ЗАРАЗЫ

Дурнота найвышэйшай ступені — гэта ясна. Але смяяцца няма з чаго. Валя Паплаўская прымае штодзень каля 40 пацыентаў. Збіраюцца ў яе заслепленыя няшчасцем людзі не толькі з бліжэйшай аколіцы. Прыязджаюць з Беластока, з Альштынскага, з Варшавы. Паводле інфармацыі каменданта мясцовага пастарунка МО, часта, асабліва вечарам прыкмячаецца службовыя самаходы.

Прыязджаюць людзі з рознымі хваробамі — нярэдка прывозяць з сабою бактэрыі заслівых, за-

«кабінета» шаптухі Валі? Шмат прызнакаў паказвае на тое, каб так меркаваць.

Вывады пакідаю чытачу, якому прыйшла б у галаву недарэчлівая думка ехаць за дапамогай да арлянскай шаптухі. Хай найперш падумае аб тым, што дамоў вяртацца можа падвойна хворы, прывозячы ў падарунак сваёй сям'і і суседзям заразкі заслівай хваробы. Шаптанні Валі Паплаўскай у тым выпадку не спыняць зладзейснага распаўсюджвання заразлівых хвароб.

СВОЕАСАБЛІВАЯ ПСІХАЛОГІЯ

Валя Паплаўская кожнаму свайму пацыенту ўжо за першай сустрэчай скромна заяўляе, што яна за свае паслугі не прымае ніякай платы, дзейнічае, моў, бескарысна. Гэты псіхалагічны прыём — стары ўжо, як свет. Людзі пабыўку ў шаптухі супастаўляюць з візітам у лекара. А лекару плаціцца ад 50 да 100 і больш злотых за адзін візіт.

Мая знаёмая, Верка, з перакананнем гаварыла мне:

— То ж і святы з чагосьці жыць мусіць. Яна цаны не вызначае. Прымае столькі, колькі хто дае. Але ж чалавек не будзе свінёю і заўсёды, хаця дваццаць злотых, ды падкіне.

І сапраўды. Пастаянна адчынена шуфлядка стала, які знаходзіцца ў прыёмнай Валі Паплаўскай, прымушальна і станоўча, заахвочвае наведвальнікаў да складання прынамсі 20-залатовых паперкаў.

Калі ласка, палічыце: 20 перамножым хаця б праз 20 атрымаем 400. **Чатырыста злотых даходу ў дзень!** Ці ж трэба яшчэ лепшай крыніцы залатога даходу? Тым больш, што Валя Паплаўская не плаціць падатку ад гэтага даходу. А бываюць дні, калі прыязджае да яе да сарака і больш людзей. На іхнім няшчасці нажываецца, абрастае ў залатыя пер'і спрытная ашуканка.

ЧАМУ НЕ ЛЕЧЫЦЬ СЯМ'І?

Інакш гэтага разумець нельга. Цудоўнае дзеянне Валінага шаптання канчаецца, калі справа датычыць яе бліжэйшай сям'і. Гэта без сумнення выяўляе рэестр хворых Арлянскага пункта аховы здароўя.

Вось сястра шаптухі Валі — Марыя Багацэвіч (тая ж самая, якая пасля смерці маці таксама прабавала «цудатворчага» лячэння) ад 1940 года з'яўляецца пастаяннай пацыенткай Арлянскага пункта аховы здароўя.

Шаптуха Валя рэкламуецца тым, што яна аздараўляе хворых ад «паветра» і ад «нерваў». Яе сястра хварэе якраз на вегетатыўную нервіцу. Чаму ж тады «адаравана вышэйшымі здольнасцямі» шаптуха Валя не можа вылячыць сваёй роднай сястры? Ані яе маці, ані яна нават не спрабавалі лячыць Марыі Багацэвіч.

Трэцяя сястра шаптухі — Шурка Амільяновіч — разам са сваім мужам, Янам, таксама не карыстаюць з «цудатворчых» паслуг Валі. Яны больш давяраюць лекарам. Іх лечыць доктар Дарашэнка з Бельска.

Маем тады зусім ясны вобраз: «цудатворства» шаптухі Валі дзейнічае толькі там, адкуль яна спадзяваецца залатадайнага даходу.

ВІКТАР РУДЧЫК

УВАГА, НАСТАЎНІКІ!

У кнігарні Міжнароднага Клуба кніжкі і Друку ў Беластоку вуліца Сянкевіча паступілі ў продаж кніжкі на беларускай мове для дзяцей:

1. Андрэй Александровіч — «Падарунак дзеткам-малалеткам»
2. Антон Алешка — «Пяць сутак»
3. З. Бандарына — «Лясныя госці»
4. Авар'ян Дзяружынскі — «Цуды ёсць на свеце»
5. «Жылі тры браты» — беларуская народная казка
6. П. Кавалёў — «Сябры мае, дзеці»
7. Берды Кербасў — «Батыр»
8. Максім Лужанін «Што робіць пагоду»
9. М. Носаў — «Пра рэпку»
10. А. Плетнер — «Палаючае сэрца»
11. Язэп Пушча — «На Бабрыцы»
12. П. Рунец — «Канец казкі»
13. Іван Сіняўскі — «Дабрадзейцы»
14. Сень Шай-фей — «Дзесяць маленькіх сяброў»
15. М. ТАНК — «Казкі і легенды»
16. Аркадзь Чарнышэвіч — «Праз зімы і весны».
17. Ул. Шаховіч — «Месца ў жыцці»
18. Генадзі Шмань — «Жывое срэбра»

Вышэй указаныя кнігі раім закупіць для школьных бібліятэк, настаўнікаў і вучняў. Кніжкі вельмі танныя.

М. Л.

ПА СЛЯДАХ ЗАТРАТ

АШЧАДЖАЕМ ЯШЧЭ ЎСЁ МАЛА

Добры гаспадар ніколі не забывае аб гаспадараванні з разлікам, аб разумнай ашчаднасці. Жыхары Беласточчыны ў мінулым годзе зложылі на ашчадных кніжках ПКО звыш паўмільярда злотых. Капітал, зразумела, вялікі. Ён дазволіў хутчэй закончыць пабудову не адной школы, не адной фабрыкі.

Але грамадзян Беластоцкага ваяводства да вельмі ашчадных залічыць, на жаль, не можна. Калі перашукаць 1000 дамоў, знайшлі б мы ледзь 170 ашчадных кніжак ПКО. Інакш кажучы, ледзь кожны шосты жыхар Беласточчыны мог бы пахваліцца ашчаднай кніжкай. А другія? Ці грошай не маюць, ці ў панчоху складаюць, каб мышы корм мелі?

У маштабе краіны сярод 1000 грамадзян аж 379 ганарыцца кніжкамі ПКО. Беласточчына тады сумна цягнецца ў хвасце, а яе жыхары з анёльскім спакоем топяць грошы ў «горкапякучай».

Прыносяць шкоду перш за ўсё сабе. Бо калі ласка: на адны толькі працэнты, якія ПКО штогод дапісвае да капіталу зложанага на ашчаднай кніжцы, спатрэбілася ў мінулым годзе блізка дваццацідвух мільёнаў злотых. Гэтыя мільёны залатовак перайшлі на ўласнасць тых грамадзян, якія забылі ўжо аб панчосе і даверылі Польскай касе ашчаднасці. Сумка, як бачым, немалая. Павінна спакусіць скептыкаў.

На тым, зрэшты, не канчаюцца канкрэтныя дабрадзействы разумнага ашчаджання ў ПКО. Пяць уласнікаў самахадовых ашчадных кніжак у Беластоцкім ваяводстве ў выніку лясавання прэміі атрымала ў мінулым годзе новенькія аўтамашыны. Таксама 22 матацыклы бестурботна трапілі ў рукі ўласнікаў матацыклавых ашчадных кніжак, ды адзін жыхар Беласточчыны, дзякуючы ПКО, скарыстаў з каштоўнай замежнай экскурсіі. Гэта толькі рэчы буйнейшага калібру. Застаецца яшчэ шэраг драбнейшых падарункаў, якія атрымалі жыхары Беласточчыны ў 1962 годзе, дзякуючы пастаяннай ашчаднасці.

Разумная гаспадарлівасць заўсёды цесна спалучаецца з ашчаднасцю. Яна дае магчымасць планавага выкарыстання скромных сродкаў, якімі дыспануе кожны з нас, яна ўжо сама па сабе стварае ўмовы, у якіх не могуць узнікаць затраты. Справа здавалася б простая, нават для дзіцяці зразумелая. Практыка аднак яшчэ раз даказвае, што найгорш зразумець менавіта найпрасцейшую справу.

(вр)

Зайздрасць

Такіх сардэчных сяброўак, якімі былі Надзя з Зосяй у Курашаве, Гайнаўскага павета, мала дзе сустрэнеш. Дзяўчаты адна без другой і дня не маглі пражыць. Не было ў іх нават самых сардэчных тайн, якімі б не маглі падзяліцца. Яны нават намагаліся ў сваім вонкавым выглядзе быць падобнымі. Калі Надзя пашыла сабе новую сукенку, дык і Зося абавязкова такую самую шыла. Калі Зося купіла новыя туфелькі — Надзя купляла такія ж.

А калі выраслі і пакахалі, дык нават замуж павыходзілі аднолькава. Да Надзі прымаком прыстаў Лёня, да Зосі — Вася. Незадоўга ў Надзі нарадзілася першае дзіцё. Каб яшчэ больш замацаваць традыцыйнае сяброўства, Зося з Васілём сталіся кумамі Надзі і Лёні.

Ідылія працягвалася аж да таго часу, пакуль Васіль не пачаў будаваць новы склеп.

Здавалася б, склеп не такая ўжо і хітрая рэч. А колькі ж ён можа прынесці гора і клопатаў чалавеку. Справа ў тым, што сам Васіль даязджаў на работу ў Беласток, і ў яго не было часу, каб выканчыць распачатую будову склепа. Але ад чаго ж добры кум. Васіль і звярнуўся да Лёні за дапамогай. Лёня не адказаўся, калі кум куму не дапаможа, дык хто ж? Незадоўга склеп быў выканчаны, а ў Зосі, якая даўжэйшы час не мела дзяцей, нарадзілася пацеха.

Людзі ў вёсцы, як гэта людзі, бываюць розныя. Адных цешыць і радуе добрае сужыццё паміж сем'ямі, другія зайздросцяць гэтаму. Апошніх у Курашаве таксама не мала. Вось і пусціў нехта дурны жарт, маўляў — памагаў кум куму пры пабудове склепа і на куму заглядаўся. Пантафлёвая пошта хутка разнесла па ўсёй вёсцы гэтую плётку. Знайшліся дабрадушныя, якія і Надзі яе расказалі.

Паміж сардэчнымі сяброўкамі пачала рысавацца выразная шчыліна. Надзя — чалавек латвaверны. Пры гэтым хваравіта зайздросная за свайго мужа. Плётка трапіла на вельмі падатлівую глебу і пачала расці, аж сталася вялікім канфліктам.

Аднойчы, сустрэўшы Зосю на вуліцы, Надзя публічна вызвала яе ад усіх найгоршых. Паміж заслепленымі зайздрасцю і крыўдай жанчынамі ледзь не дайшло да вулічнай бойкі. З таго часу Зосі хоць ты зусім не паказвайся на вуліцу. Сустрэне яе Надзя ў краме, ці ў іншым публічным месцы ды пачне «спавядаць» так, што вушы прысутным вянуць ад самых яе слоў.

Маладой жанчыне жыццё сталася нямілым. Хоць ты пад зямлю праваліся. Крыўдна і сорамна. І каб хаця была віноўнай. Але ж сэрца на далонь не вы-

(Працяг на стар. 7).

Клапатлівая рыбка

У рэчцы Ніл жыве маленькая рыбка хаплахроміс. Калі прыходзіць пара размнажэння, самец хаплахроміс пачынае будаваць гняздо. Выбірае адпаведнае месца на дне ракі, за каменем, або паміж карэннямі раслін, лягае, б'е хвастом па вадзе і кружыцца на адным месцы да той пары, пакуль не ўтворыцца ў пяску ямка.

Потым самец плыве па «цагліны»: прыносіць у роце каменьчыкі і ўкладвае іх радам кругом ямкі. Наканец дом гатовы. Да гнязда набліжаецца самка і адкладвае на дно ямкі сто маленькіх ікрынак. Вось адлажыла яна апошнюю ікрынку і раптам... праглынула адну ікрынку, потым другую, трэцюю і так далей.

Не, ікрынкі асталіся ў роце. Не праглынула іх рыбка, а проста ўлажыла ў зубастую калыбельку. Прыпомніце: кенгуру, яна вырошчвае сваіх дзяцей у спецыяльнай торбе на бруху. А ў хаплахроміса калыбелька ў роце. Набіўшы ікрынкамі поўны рот, рыбка хаваецца ў зараслях. Два тыдні нічога не есць, цяжка дыхае і варочае ікрынкі языком, каб яны лепш развіваліся.

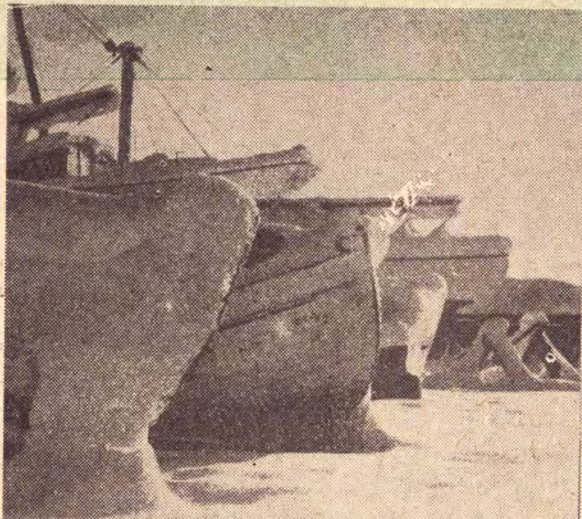
Ад голаду ў рыбкі падцягнула жывот, а галава расшырылася, таму што ікрынкі развіваюцца і ў роце ўжо ім цесна.

Пасля дзесяці дзён паяўляюцца на свет малькі, кожны не большы ад блыхі. Першыя дні малышы жывуць у роце маткі, потым нясмела пакідаюць нязвыклы свой дом. Аднак падчас небяспекі хутка хаваюцца ў рот самкі. Сігнал трывогі матка падае ім сама. Паварочвае яна паасобаму галаву і малькі лезуць у мамін рот. Адплыўшы далей ад небяспечнага месца, матка адкрывае рот і малышы выбіраюцца на свабоду. Чатыры дні малышы хаплахромісы карыстаюцца мамінай гасціннасцю. Яны нават начуюць за яе зубамі. А пасля пакідаюць маму назаўсёды.

вс — мх

Дзіўная зіма

Бо такой з'яўляецца цяперашняя. Астаткова яшчэ нічога, што мароз скаваў нашыя рыбацкія парты (фота 1), альбо, што Рэйн пакрыў грубы лёд на абшары некалькіх дзесяткаў кіламетраў (фота 2). Звялікай неспадзянкай сталіся марозы і мяцеліцы ў Англії неспатыканыя там ад 80 год. Горбы снегу ў Барселоне (здымак 3) і ў той самы час веснавая пагода ў Венгрыі ў пераплёце з багатымі асадкамі снегу (фота 4).

Сельская гаспадарка без таямніц

ВАПНАВАЕ УГНАЕННЕ

Да нядаўна вапна было рэдкім госцем на ...х нашага ваяводства. Азот, згода, купляюць і дацэньваюць даўно. Павялічваецца дастаўка і расце запатрабаванне. Фосфар і калій — яшчэ можна вытрымаць.

Але прагрэс крочыць сямімільнымі крокамі. Сяляне чытаюць, праводзяць доследы, падсумоўваюць вынікі і пераконваюцца, што вапна патрэбна для глебы як лякарства. Без вапны няма мовы аб добрай камкаватай структуры, а без гэтага не можна і марыць аб добрых ураджаях. Вапна ўваходзіць у склад кармавых рэчываў і адначасова спрыяе паляпшэнню якасці глебы. Калі не хапае вапны, наступае ў глебе так званае акісленне.

З гэтым у нас вельмі шмат клопатаў. Каля 3/4 глеб Беласточчыны мае параўнальна вялікую кіслотнасць. Усюды там няма і гаворкі аб добрым ураджаі люцэрны, гароху, канюшыны, пшаніцы ці ячменю. Нават такія расліны як бульба, жыта або лубін часта растуць дрэнна галоўным чынам з прычыны моцнага акіслення глебы.

Каб адпаведна вапнаваць глебы, трэба ведаць ступень кіслотнасці глебы. Гэта паказваюць карты сельскагаспадарча - хімічнай станцыі. Даволі дакладна можна акрэсліць кіслотнасць пры дапамозе палявога пегаметра. Расліннасць таксама паказвае кіслотнасць глебы (на кіслых глебах — кісліца, грымотнік, спорак і г.д.)

Якія ўгнаенні ёсць у продажу? Ёсць некалькі відаў вапнавага ўгнаення. Галоўныя з іх — паленая вапна, карбанат (węglan) вапны, молаты вапняк і дэфекацыйная вапна. Можна таксама выкарыстоўваць мергель (шмат яго ёсць у аколіцы Шудзялава, Сакольскага павета) або лугавую вапну.

Найбольш ёсць паленай вапны і карбанату вапны. Першае мае ў сабе ад 65 да 85% вокісі вапны і прымяняецца на цяжкія, гліністыя глебы. Карбанат вапны — гэта крэйда, значныя запасы якой знаходзяцца ў Сямяціцкім павеце. Гэта высокакарыснае ўгнаенне на кіслыя глебы.

Молаты вапняк мае ў сабе 75—95% карбанату вапны, мергель — ад 20 да 80%, а дэфекацыйная вапна — ад 40 да 50%. Гэтыя ўгнаенні лепш прымяняць на лёгкія, пясчаныя глебы.

Колькі трэба вапны? Вось прыблізныя нормы: на цяжкія (гліністыя) глебы — 15—20 цэнтнераў паленай вапны, на сярэднія (гліністa - пясчаныя) — 10—15 ц. паленай вапны, або 20—30 ц. карбанату вапны, на лёгкія (пясчаныя) глебы — 8—18 ц. карбанату вапны на гектар.

Калі вапнаваць?

Пасля жніва. Вясною можна ўжываць карбанат вапны. Лепей у сонечны дзень. Рассяваецца ўгнаенне сеялкай. Пасля пасыпкі адразу трэба забаранаваць.

Ужо цяпер трэба падумаць аб забеспячэнні вапнавым угнаеннем. Можна яго заказваць і калектыўна. А наш гандаль павінен паклапаціцца, нарэшце, аб ахоўнай вопратцы, м...сках і акулярах. Пры ручным высеве і нават пры высеве сеялкай трэба мець ахоўныя сродкі.

Інж. М. СУХАЖЭБРСКІ

Дамы на калёсах

Злучаныя Штаты Амерыкі штораз больш ахоплівае мода на «трайлеры».

Трайлер — гэта дом на калёсах. Сягаючы да польскіх традыцый у гэтай галіне, дык можна яго ў нейкай ступені параўнаць з возам Джымалы. Трайлеры вядомыя ў ЗША, карыстаюцца імі ўжо ад некалькі дзесяткаў год. Аднак раптоўнае «эпідэмічнае» развіццё гэтай прадукцыі і яе распаўсюджанасць менавіта зараз набірае вялікага размаху.

У мінулым трайлер быў часовым памяшканнем дарожных і чыгуначных рабочых, і тых, якія будавалі прамысловыя аб'екты. Будуючы даны аб'ект жылі яны ў трайлерах, а пасля заканчэння прац пры гэтым аб'екце ад'язджалі разам са сваімі правізарычнымі памяшканнямі на іншую будову.

Як вядома, амерыканцы вельмі любяць падарожнічаць і мяняць месца жыхарства. Дайшлі яны да вываду, што нічога не стаіць на перашкодзе, каб спосаб жыцця рабочых качэўнікаў у рухомых доміках пераналі і іншыя жыхары краіны.

Трайлер на адну трэцюю танейшы ад сярэдняга драўлянага доміка. Трайлер не толькі танейшы, але таксама непараўнальна выгаднейшы.

Большасць трайлераў мае 52 квадратных метраў жылой плошчы. У сярэдзіне ён так распланаваны, што заспакойвае ўсе жыллёвыя патрэбы. Існуе шмат тыпаў трайлераў. Адзін з навейшых тыпаў — гэта домік з дзвюма спальнямі. Аднак найбольш распаўсюджаныя трайлеры з адной спальняй. У трайлерах убудаваныя шафы, практычна дапасаваная мэбля, кухня, халадзільнік, дываны, тэлевізар. Трайлер важыць пяць тон.

Традыцыйныя аднасямейныя домікі абсалютна не вытрымоўваюць канкурэнцыі трайлераў, якія б'юць іх на галаву тэхнічным узроўнем выканання. Трайлер збудаваны са сталі, алюмінія і пластмасы.

У ЗША ўжо блізка 5 мільёнаў людзей жыве ў трайлерах, а лік гэты з кожным годам павялічваецца.

Усё гэта добра, скажаце вы, але трайлерам патрэбнае месца для стаянак. А як уладжана гэта праблема?

Існуюць там спецыяльныя пасёлкі, або як каму падабаецца — паркінгі трайлераў. У 1947 годзе было такіх пасёлкаў толькі тысяча, у 1955 годзе ўжо пяць тысяч, а зараз больш дзесяці тысяч пасёлкаў раскінутых па ўсіх Злучаных Штатах Амерыкі. Пасёлкі па колькасці трайлераў ёсць розныя, ад некалькі дзесяткаў рухомых домікаў, аж да гігантаў, якія налічваюць ад пяці тысяч да пятнаццаці тысяч трайлераў.

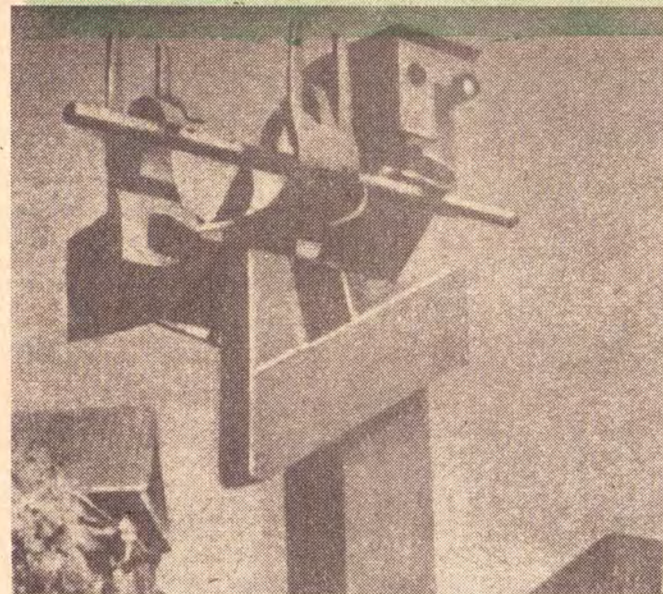
Такім чынам Злучаныя Штаты напаўняюцца штораз больш сотнямі тысяч трайлераў. Трайлер перастаў быць правізарычным памяшканнем, якое пераносіцца з месца на месца, а з'яўляецца зараз сапраўдным, выгадным зматарызаваным домікам.

У след за ЗША трайлерамі зацікавіліся іншыя краіны, нават еўрапейскія.

вш — мх

НЕ ТОЛЬКІ РОБАТ

Штакгольм: Нешта з мастацтва і тэхнікі. Твор металамастака і электроніка. Робат, які служыць метэаралагічным мэтам і адначасова статуя для ўпрыгожання горада.

Царскія скарбы ў крэмлёўскіх музеях

З 1.600 талерак, вазаў, паўміскаў і сподачкаў складаецца абедзенны сервіз на сорак асоб выкананы з золата і серабра, які падарыў Вялікаму Князю Беларусі польскі кароль Ян Казімір. Побач можна пабачыць залаты царскі трон, на ім сярэбраныя рэзьбы — гэта падарунак армянскіх купцоў, у 1660 годзе. Вялікай рэдкасцю з'яўляецца літургічная, золатам тканая, арнаментоўка аздобленая 180-мі тысячамі чыстых перлаў і залаты імшал вагаю ў 20 кілаграмаў. У іх адбывалі малебені найвышэйшыя кіраўнікі праваслаўнай царквы толькі ў час каранацыі рускіх цароў. Пасля смерці Екацерыны II у яе пакоях налічана пятнаццаць тысяч сукняў густа ўпрыгожаных перламі і залатымі карункавымі тканінамі.

а-(ся)

Фізіялагічная загадка

У адной сям'і ў Англіі два гады назад нарадзіўся хлопчык, які не адчувае... болю. Упершыню гэта заўважыла маці, калі дзіця ва ўзросце аднаго года пракусіла да косці палец і не звярнула на гэта ніякай увагі. Нядаўна ў хлопчыка распухла нага, але ён прадаўжаў бегаць і гуляць. Рэнтгенаўскі здымак паказаў двайны пералом косці ступені.

Урачы, якія вядуць пастаяннае назіранне за дзіцём, прыйшлі да вываду, што ў выніку яшчэ не высветленых прычын ён сапраўды не адчувае болю.

Трыбуна чытачоў

ПАРАДЫ НАШАГА ПРАЎНІКА

Водпуск для вучняў завочных і карэспандэнцыйных студыяў

Працаўнікам дзяржаўных і грамадскіх устаноў і прадпрыемстваў, якія вучацца завочна або карэспандэнцыйна ў сярэдніх агульных або прафесіянальных школах, прыслугоўвае платны водпуск:

1. Працаўнікам - вучням кл V — X агульнаадукацыйных ліцэяў да 7 дзён у год.

2.Працаўнікам - вучням кл. XI — 9 дзён.

3. Працаўнікам - вучням прафесіянальных школ 9 дзён у год, а ў апошнім класе — 12 дзён.

Водпуск даецца для прыняцця ўдзелу ў кансультацыях і падрыхтоўцы да экзамену. Прадпрыемства мае абавязак праверыць, ці водпуск выкарыстаны згодна з яго прызначэннем. Калі вучань не прыступіць да экзамену, водпуск яму не належыцца.

Для атрымання водпуску трэба да просьбы скіраванай да кіраўніцтва свайго прадпрыемства далучыць пасведчанне школы, якое сцвярджае, ці вучню прыслугоўвае, і ў якіх размерах, водпуск.

Працаўнікам - вучням прафесіянальных школ і студэнтам - прыслугоўвае зварот коштаў падарожжа з месца жыхарства ў школу. Гэтага права не маюць вучні агульнаадукацыйных ліцэяў.

Калі б працаўніку не хапіла водпуску, які яму прыслугоўвае, можа ён прасіць бясплатнага водпуску на час да 14 дзён.

Баявыя старыкі

Драмгурток у Райках па ўзросту складаецца з розных людзей. Ёсць тут юнакі, якім яшчэ не мінула 20 год, ёсць старыя людзі, якім далёка за 60. І трэба сказаць, што самымі баявымі ў гуртку не моладзь, але старыкі. Напрыклад, грамадзянам Яканчуку і Семянюку мінула ўжо 65 год, але яны заўсёды прыходзяць на рэпетыцыі, ахвотна вучаць свае ролі і прыгожа іх выконваюць.

А праца адбываецца ў цяжкіх умовах, бо хоць ёсць дзе працаваць (прыгожая святліца), але яна не атоплена і рэпетыцыі адбываюцца ў халодным памяшканні. За гэта трэба вініць грамадскую раду ў Піліках, якая не забяспечыла райкаўскай святліцы топлівам і добрай печкай.

Сцяпан Карбоўскі
Бельск

Дзе людзі дружныя, там і работа спорыцца

Капітаншчына — вёска ў Гайнаўскім павеце. Жывуць тут дружныя і актыўныя людзі. Але аб гэтым хай гавораць факты.

Па дарозе Ляўкова—Нараў цяжка было хадзіць і ездзіць. Тут колы балона ці жалезняка хаваліся па самыя абады ў балоце. Гэтая дарога ўелася ўсім у косці, але найбольш — жыхарам Капітаншчыны. І вось у 1962 г. пастанавілі яны перабудаваць дарогу. Яны не толькі выканалі адвадняючыя равы, але і выпраставалі дарогу. Упарадкавалі яны сотні метраў дарог і ў іншых напрамках. Нездарма кажа пагаворка: «Дзе людзі дружныя, там і работа спорыцца».

Янка Цялушэцкі
Новае Ляўкова

Зайздрасць

(Працяг са стар. 5)

меш і не пакажаш людзям, што ўсё гэта высасаны з пальца зласлівы паклёп.

— Трэба падаваць у суд, інакш не абаронімся, — вырашылі яны з мужам.

Адбыўся суд. Зося з Васяй людзі не мсцівыя. Яны выказалі згоду на прапанову суда, каб пагадзіцца з Надзяй. На жаль, у Надзі гэтае пагадненне было толькі фармальнае. Яго вымусіў страх перад пакараннем за віну. Пасля суда яна зусім не сунялася. Зайздрасць яе і надалей раз'ядае. Пры гэтым зайздрасць сапраўды якаясьці хваравітая, несур'ёзная. Выйдзе, напрыклад, муж яе, Лёня, даваць жывёле есці. Няхай толькі паглядзіць у бок панадворка Зосі, а прыкмеціць гэта Надзя, і ўжо сцэна гатовая.

— Табе, — кажа, — валацуга, калі вецер з таго боку павее, дык пахне. Узіраешся туды. Цягне, бы ката да смятаны. Як табе не сорамна.

Лёня маўчыць, бо не хоча новых авантур. Але як далей жыць пры такіх умовах?

В. Бондар

БУДУЧЫНЯ Ў ПОШУКАХ

(Працяг са стар. 3)

жыцці. Гэтую рангу яна здабыла дзякуючы прысвойванню і аналізаванню ўсіх галоўных мастацкіх ідэй нашага часу і мінуласці, усякіх фаз гістарычнага датэрмінізма, эвалюцыянізма і псіхааналізы. Сучасная паэзія прадстаўляе сабою падарожжа па выбоінах, хмызняку, адышоўшых этапаў, на якіх развальваюцца інтэлектуальныя памятнікі пакаленняў. Гэтая паэзія ўглыбляецца то ў старыну, то ў ілюзійную будучыню. Паэты шукаюць крыніц паэтычнай сілы па-за вядомымі матывамі. Сучасная паэзія насычаная элементамі розных культур, рэтраспектыўная, збунтованая, радыкальная па зместу. Прысвячае вялікую ўвагу слову. Падыходзіць да слова творча і па-мастацку, яго выкарыстоўвае, праводзіць на слову адмаладняючае лячэнне. Такому ж лячэнню падлягае канструкцыя верша. Паэзія не баіцца слоў — «наватвораў». Паэты, ствараючы ўласны вобраз, фармулююць сваю мову з своеасаблівымі адценнямі. Сучасная паэзія стараецца вярнуць слову сэнс утрачаны ў дыялагу між духам, а розумам. Роля сучаснай паэзіі і яе характар накідаюць ёй шорсткасць і незразумеласць. На яе канструкцыю звалілася культура, дасведчанні, кантрасты і тонкасці вякоў. Яна не намерваецца мелодыяй калыхаць да сну, а дысанансам пабуджае да рэфлексіі ўстаноўленых вартасцей. І гэта адна з прычын, якая дае падставу некаторым крытыкам залічваць яе да элітарнай. Элітарнай яна не з'яўляецца, хаця для ўсіх і не ёсць даступнай. Галоўнай мэтай яе не селекцыя чытача, а стварэнне новых вартасцей на грунце каштоўнай старыны. Вялікім яе клопатам ёсць фармаванне і ачышчанне маральных і эстэтычных якасцей. Наступным важным пастулатам сучаснай паэзіі — паэтычны аб'ектывізм: і адсюль выводзіцца факт, што паэт стаючы сярод дзейнасці людзей стараецца выізалявацца — пазнаўшы з блізка ўсе матывы супярэчнасцей не даецца ўцягнуць сябе ў асабістыя розыгрышы адзінак ці груп, каб мець магчымасць аб'ектыўнай ацэнкі сітуацыі.

Усё, што мы называем сучаснай паэзіяй — гэта ёсць той велізарны рух да аднаўлення і ўзбагачэння значэння творчай ілюзіі ў працэсе паўставання твора. Агульна вядома, што ад часу адраджэння сэнс і значэнне паэзіі змяншаўся. Сёння паэзія стараецца знайсці сваё месца для мастацтва сярод сучаснага свету і пралажыць пэўны шлях у будучыню. Яна ўжо знайшла спосаб ахаплення людскіх дасведчанняў. Характарызуе рысы чалавечага лёсу нашых дзён.

Яша Бурш

Пошта ў Чыжах

Начальнікам пошты ў Чыжах з'яўляецца Аляксей Касцючук. Ён вельмі ветліва адносіцца да наведвальнікаў і выконвае свае абавязкі сумленна і акуратна.

Тое самае можна сказаць і аб нашым пісьманосцу Сяргею Бількевічу. Якая б не была пагода, ён усю карэспандэнцыю дастаўляе на час. Апрача гэтага заўсёды стараецца здабыць як найбольш падпісчыкаў.

Нашым працаўнікам пошты, за іх карысную дзейнасць, належацца словы падзякі.

Кірыл Самойлюк
Падрэчаны

Ашукалі

— Калі пабудуецца грамадскім чынам, мы на выканчэнне і крамы і святліцы грошы знойдзем, — заявіў прадстаўнік ГС-у на вясковым сходзе ў Грабаўцу.

Людзі «загарэліся», згадзіліся і прыступілі да працы. Праз нейкі час быў будынак гатовы. Тады звярнуліся да ГС-у ў Бельску, каб згодна з дагаворам узяўся ён за выканчэнне і крамы і святліцы.

— Выбачайце, ніхто так не дагаварваўся. Была гутарка аб выканчэнні будынка, але пра святліцу нават у пратаколе паўсловам не ўспамінаецца, — адказалі ў ГС-е.

— Як жа ж так, пакажыце вы той пратакол, — дамагаліся жыхары Грабаўца.

— Калі ласка, зараз мы вам яго пакажам.

І паказалі, але не той пратакол, які пісалі ў вёсцы. Той не быў пісаны на машыне. У ГС-е яго перапісалі так на машыне, што не знайшлося ў ім той часткі, у якой гаварылася аб выканчэнні святліцы.

Вось такім спосабам ГС у Бельску ашукаў жыхароў Грабаўца. Людзі гэтай вёскі не сталі даходзіць праўды, «пабушавалі» крыху і на гэтым скончылася.

Аднак моладзь найбольш адчувае недахоп культурнага цэнтра ў вёсцы і сама сваімі ўласнымі сіламі будзе выканчваць тую частку будынка, якая прызначана на святліцу. Старшыня гуртка Саюза сялянскай моладзі Оля Качанюк дагаварылася ўжо з паветовымі ўладамі аб атрыманні прыдзелу дошак. Як толькі іх прывязуць, моладзь прыступіць да выканчэння будынка.

(мх)

Дарагое СЭРЦАЙКА

Мне 30 год. Працую на гаспадарцы ў бацькі ў вёсцы С. Да мяне прыехаў у сваты хлапец з вёскі Ш. З выгляду нічога сабе. І я выйшла замуж за яго. З ім жыла я 3 месяцы. Але ён, хаця жанаты, не пакінуў хадзіць да дзяўчат, а калі прыходзіў дадому, біў мяне. Я пакінула яго і вярнулася да бацькоў. Цяпер ён кахае Веру і Ніну з яго вёскі. Ён хоча жаніцца і прыязджаў да мяне па развод. Але я яму не дала разводу, бо яму ж 35 год, а тым дзяўчатам па 20 год, і дзе ж яны за яго пойдуць. А мне іх шкада, каб з другой не было так, як са мною.

Падкажы, Сэрцайка, што мне рабіць, ці даць развод, ці ісці да яго жыць?

Оля
З Бельскага павета.

Дарагая Оля!

Мне здаецца, што з вашага сямейнага жыцця і так нічога не будзе. А па-другое, ён жа не просіць цябе вярнуцца да яго, а просіць аб развод. Бо калі б прасіў — можна было б яшчэ паспрабаваць вярнуцца, мо' ён зразумеў свае памылкі. Ці даць развод? Гэта не так простая справа. Развод можа даць толькі суд, а калі ты не згодзішся, дык толькі пасля некалькіх гадах вашага асобнага жыцця. А ці згадзіцца табе на развод, калі муж твой падасць у суд, гэта твая асабістая справа, дзяцей не маеце і ніхто пакрыўджаны не будзе. Бачыш, Оля, тваё замужжа са слоў «сваты» вельмі частае на вёсцы. Ісці замуж са сватання, не знаючы чалавека, з якім трэба жыць цэлае жыццё, гэта рызыка і то вялікая. І тваё замужжа павінна быць перасцярогай вясковым дзяўчатам.

СЭРЦАЙКА

КІНО

ПРАГРАМА
на 4 — 10.II.1963 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Futrzany gang" (angl.), 5—7. „Rok przestępny" (radz.), 8—10.

Кляшчэлі
„Przeżyłem swoją śmierć" (czeski), 5—7. „Dziewięć dni jednego roku" (radz.), 8—10.

Навасады
„Tragiczny zamach" (jugosł.), 8—10.

Нараў
„Tomcio Paluch" (meksykański), 6—10.

Нараўка
„Bestia" (węgierski), 6—10.

Чаромуха
„Futrzany gang" (angl.), 5—7. „Dom bez okien" (polski), 8—10.

Чыжы
„Koniec drogi" (polski), 6—10.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Pragnienie" (rumuński), 6—10.

Бранск
„I ty zostaniesz Indianinem" (polski), 5—7. „Gdy drzewa były duże" (radz.), 8—10.

Орля
„Noc szpiegów" (franc.), 6—10.

Райск
„Tomcio Paluch" (meksykański), 6—10.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Paragraf i miłość" (hinduski), 5—7. „Ostatni świadek" (NRF), 8—10.

Міхалова
„Jazz, jazz, jazz" (angl.), 5—7. „Alibi nie wystarcza" (czeski), 8—10.

Супрасль
„Jons i Erdme" (NRF), 5—7. „Jadą goście" (polski), 8—10.

Чорна Беластоцкая
„Ukryte skarby" (czeski), 5—7. „Człowiek w przestworzach" (angl.), 8—10.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Król strzelców" (czeski), 5—7. „Artysta do wszystkiego" radz.), 8—10.

Мілейчыцы
„Śladami Ikara" (radz.), 5—7. „Dom bez okien" (polski), 8—10.

Нурэц
„Jazz, jazz, jazz" (angl.),5—7. „Uskrzydleni" (NRD), 8—10.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Ruda Julka" (franc.), 5—7. „Aby kwitło życie" polski), 8—10.

Сухаволя
„Bitwa o Kozi Dwór" (polski), 5—7. „Teresa prowadzi śledztwo" (czeski), 8—10.

Шудзялава
„SOS Titanic" (angl.), 6—10.

Янаў
„Sprawcy nieznani" (włoski), 5—7, „Natalia" (franc.), 8—10.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Aby kwitło życie" (polski), 9—10.

Новы Двор
„Herszt" (franc.), 9—10.

Ружаны Сток.
„Garbus" (franc.), 5—7. „Ukryte skarby" (czeski), 8—10.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1.
Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.
Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł kwartalnie — 7.20 łz. półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok i Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.
Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46. Nr konta PKO 1-6-100024
Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $, w Europie 5 $ — w USA.
Nakład 5000. Bltk A-3

НЯМА СЭНСУ

«Мы агледзелі агарод грамадзяніна Н. Карова сапраўды нанесла страты. Аднак зыходзячы з пункту гледжання, што яна не чалавек, а істота несвядомая, прыцягнуць апошнюю да адказнасці няма сэнсу».

(З акта праверкі)

*

КАПЕРНІК У СТРАІ

У царскай арміі вышыкавалі салдат і загадалі стаяць стрункаю.

— Хто круціцца? — крыкнуў афіцэр.

— Зямля, — прагучэла ў страі.

— Хто сказаў, што зямля круціцца?

— Капернік...

— Салдат Капернік, крок наперад!

*

НЕ МОЖА БЫЦЬ!

На вуліцы сустрэліся два суседзі. Адзін з іх і кажа:

— Вы чулі, сусед Іван памёр.

— Не можа гэтага быць...

— Чаму?

— Дык ён жа мне тысячу злотых вінаваты.

*

АПІНІЯ

Малады драматург запрасіў аднойчы Бернарда Шоў на прэм'еру сваёй п'есы. Шоў праспаў большую частку спектакля. Пасля заканчэння аўтар сказаў з папрокам:

— Як вы маглі спаць? Вы ж ведалі, як мне залежыць на вашай апініі.

— Тое, што я спаў, з'яўляецца апініяй, — адказаў Шоў.

*

НЕ Ў АДНАГО ЛЕЧЫЦЦА

Алкаголік да лекара:

— Ратуйце мяне, калі ласка, ад гэтай хваробы.

—А ці даўно вы п'еце?

— Ды ўжо гадоў з дзесяць.

— І шмат?

— Па літру ў дзень.

— Тады, пакуль, я вызначаю вам не больш ста грам на дзень. А праз тыдзень зноў зайдзіце да мяне.

Праз тыдзень яны сустрэліся. «Хворы» ледзь трымаўся на нагах.

— Няўжо на вас так дзейнічае сто грам гарэлкі? — здзівіўся лекар.

— А вы што ж, шаноўны, думаеце, што я толькі ў вас лячуся?...

ВЫТРЫМКА

Малады бацька ішоў вуліцай, коцячы перад сабою каляску, у якой крычала дзіця.

— Спакойна, Міхась, спакойна, — бубніў увесь час бацька, — галоўнае не нервавацца.

— Цудоўна, добра, вельмі добра! — уставіла жанчына, якая праходзіла побач. — Адразу відаць, што вы ўмееце абыходзіцца з дзіцём вытрымана, спакойна.

Потым нахілілася да дзіцяці і жартам запытала:

— Значыць, цябе завуць Міхась, малады чалавек?

— Не, вы памыляецеся. Яго завуць Кастусь, — растлумачыў бацька. — Міхась — гэта я.

Думкі Яська Апалоніка

Вінаватаму адвакат памагае, як хвораму — хвароба...

* * *

Не скалі з дурнога зубоў, бо без часу павыпадаюць...

* * *

Праўда ў вочы коле, але не для лгуна...

* * *

Хуліган капялюша насіць не сароміцца...

* * *

Чалавек ёсць кавалём свайго шчасця, але без прыладаў і каваль сашніка не зробіць.

Ясько АПАЛОНІК

КУР'ЕЗЫ

Удасканаленыя карты

У магазінах Нью - Йорка з'явіліся карты незвычайнай формы — круглыя. Новыя карты маюць значныя перавагі перад прамавугольнымі: іх лягчэй тасаваць і, апрача таго, імі можна накрываць піўныя кубкі.

«Морген»

— Яшчэ не навучыўся падаваць лапы...

Арганізацыйная праца

Арганізавалі мы Камітэт сяброў працоўнага дзіцяці (КСПД). Запісаліся ўсе. Інакш нельга. Працоўнае дзіця трэба паважаць.

Але камітэт нешта працаваў слабавата. Не было ні сходаў, ні якоекольвек работы. Сорамна. Каб памагчы камітэту, мы арганізавалі Таварыства дапамогі Камітэту сяброў працоўнага дзіцяці (ТДКСПД).

Справа ясная, запісаліся ўсе як адзін. Як жа не памагчы КСПД, калі мы яго самі арганізавалі.

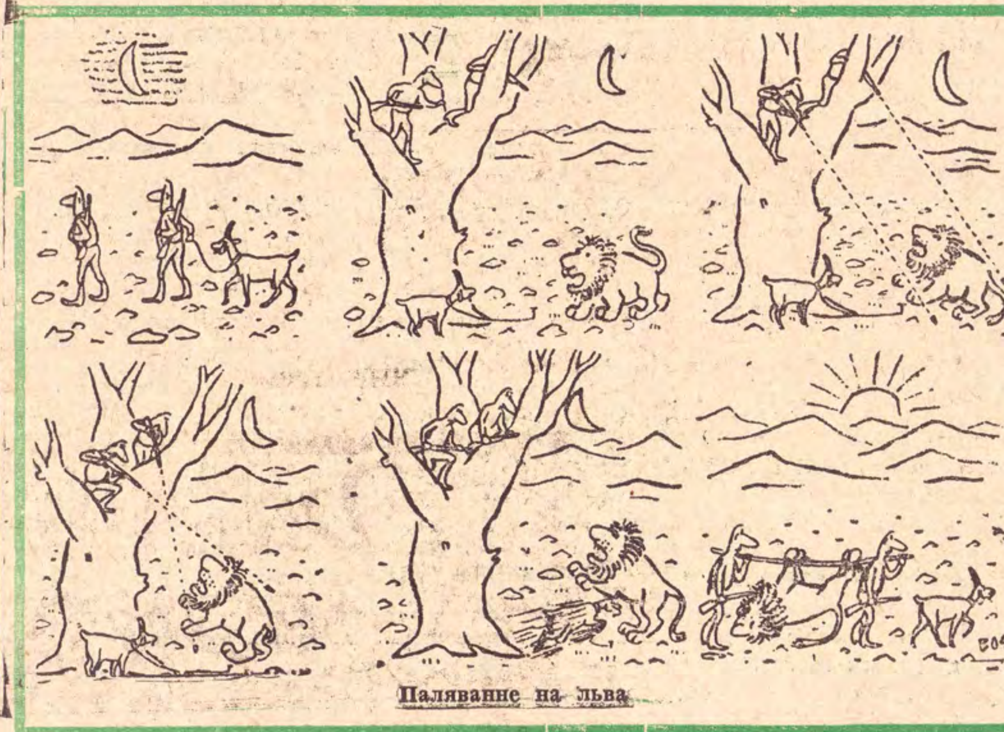
Але дарма! Ці то актыў быў у нас слабаваты, ці то па іншых якіх прычынах Таварыства дапамогі Камітэту сяброў працоўнага дзіцяці не апраўдала спадзяванняў. Склікалі мы надзвычайны сход усяго калектыву, на якім, улічваючы сур'ёзнасць становішча, арганізавалі Саюз аматараў Таварыства дапамогі Камітэту сяброў працоўнага дзіцяці (САТДКСПД), каб падтрымаць Таварыства дапамогі Камітэту сяброў працоўнага дзіцяці, а тым самым умацаваць Камітэт сяброў працоўнага дзіцяці. І такі быў дух і разуменне моманту, што са слязьмі захаплення на вачах мы ўсе ўступілі ў САТДКСПД.

Цяжкасці, аднак, паявілічваліся. Аднойчы мы нават хацелі склікаць сход камітэта, але ж не разарвешся. Спачатку трэба было сабраць Таварыства дапамогі Камітэту, якое не магло сабрацца, бо перад гэтым павінен быў адбыцца сход Саюза аматараў Таварыства дапамогі Камітэту, які быў сарваны, бо ніхто не прыйшоў.

Тады кіраўніцтва звярнулася да нас з заклікам. Усе былі поўныя рашучасці. Прадбачачы цяжкасці, на надзвычайным пасяджэнні мы стварылі Усеагульную лігу абароны Саюза аматараў Таварыства Дапамогі Камітэту... Камітэту... Камітэту...

Чакайце, як гэта было? Нейкая Камісія... Камісія... Якая Камісія?

Славамір МРОЖАК

Паляванне на льва

ЦЯЖКІ ГОД

П'яны Пракоп штуршком нагі адчыніў дзверы хлява і, утрымліваючы раўнавагу, ухапіўся сутаргава за перагародку.

Вядома, што ў цвярозага ў галаве, тое ў п'янага на языку. Гікнуўшы, Пракоп звярнуўся да свіней з прамовай:

— Рохкаеце, чорт бы вас узяў! Пойла просіце! А я вам прынёс дулю з макам! Пра бульбу забываеце. У горадзе бульба ў цане. У сёлеташнім неўраджайным годзе на сябе не зарабляеце. Кукуруза — чатыры сотні метр! Ды ці ж з вашай свіной адукацыяй зразумееце, што такое чатыры чырвоненькіх? Як да вясны дажывеце, будзеце магчы крапівай абжырацца, а пакуль — дуля! Чух, чух... ласкавая знайшлася, цалавацца лезеш. А паэт сказаў: «Забыты нежные лобзанья...» Неўраджай такі, што нагавіцы спаўзаюць. «Свіння — гэта ашчадная каса». Ха-ха! Чаго людзі не выдумаюць. Пры такім неўраджайным годзе не выпіць?

Вып'ем чарку, вып'ем
і другую, з гора;
Усе гавораць — п'яным
па калені мора...

Пачаў спяваць Пракоп, але не закончыў. Ногі яго падагнуліся, зрабіліся мяккімі, бы халявы.

— Пракоп! Пракоп! Дзе цябе чорт занёс?! — раздаўся з ганка гучны голас гаспадыні.

Не чуючы адказу, баба закрычала ва ўсю сілу лёгкіх:

— Пра-коп-ка!!!

— Пацалуй мяне... — пачаў было адгукавацца, седзячы на зямлі, Пракоп, але не хапіла смеласці зрыфмаваць і ён абараў сказ на палавіне.

Калі гаспадыня стала на парозе хлява, Пракоп усё яшчэ стараўся безвынікова падняцца на ногі.

— Тут табе і месца! П'яны, бы свіння! — заўважыла жонка.

— Няпраўда. Свіні цвярозыя, неўраджаю не перажываюць, — засупярэчыў муж.

— А ты, кахаленькі мой, перажываеш?

— Каб ты ведала, мучаюся... Асыпка падаражэла, свіней не пракормім... гік...

— Свіней як-небудзь пракормім, а вось цябе прапаіць не збіраюся. Марш у хату!

Бачачы бездапаможнасць мужа, баба схапіла яго пад рукі і павалакла да ганка.

Звесіўшы галаву, бы зарэзаны певень, Пракоп бурчаў:

— За грахі нашы настаў цяжкі час. Са свіннямі — ох, як цяжка! А з бабамі яшчэ горш.

— Я табе, п'яніца, памудрагелю ў хаце, каб людзі не бачылі, — прыгразіла гаспадыня.

Грамадзяне мілыя, ці п'юць нашы людзі з-за цяжкага часу, ці з-за п'янства наступае цяжкі час — хто ведае? А з неўраджайнымі няшчасцямі цвярозыя хутчэй справіцца.

Дзядзька Лявон

Анатоль ГАЛЧАНАЎ

Жаба і мора

Да мора Жаба даскакала
Зачаравалася ім дужа яна
І так з натхненнем праквактала:
«Вялізная якая лужына!»

БЕЗ СЛОЎ

ПЕСНІ НА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Зіны Кавальскай змяшчаем савецкую песню

Кто там из горочки спустился

Кто там из горочки спустился?
Наверно милый мой идёт.
На нём защитна гимнастёрка, 2 разы
Она с ума меня сведёт.

На нём погоны золотые
И яркий орден на груди.
Зачем, зачем я повстречала 2 разы
Его на жизненном пути.

Зачем, когда проходишь мимо,
С улыбкой машешь мне рукой?
Зачем ты к нам сюда приехал, 2 разы
Зачем нарушил мой покой?

Тебя увижу, сердце сразу
В моей волнуется груди.
Зачем, зачем я повстречала 2 разы
Тебя на жизненном пути?